

VIDES AIZSARDZĪBAS UN
REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA

VADLĪNIJAS UN IETEIKUMI
VIETĒJO RĪCĪBAS GRUPU STRATĒGIJU
IZSTRĀDEI
2014-2020.gada
plānošanas periodam

Šīs vadlīnijas un ieteikumi ir sagatavoti ar mērķi, lai sniegtu ieskatu potenciālajām Vietējām rīcības grupām un Zivsaimniecības vietējām rīcības grupām prasībās un ieteikumos, ko nosaka normatīvie akti (Ministru kabineta noteikumi vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai, kā arī Lauku attīstības programma un Zivsaimniecības rīcības programma 2014.-2020.gadam), kā arī teritoriju attīstības plānošanas pamatprincipi. Šajā dokumentā sniegtā informācija ir apkopojums par Latvijas un citu valstu iepriekšējo labo praksi Sabiedrības virzītas vietējās attīstības pieejas ieviešanā.

Šo dokumentu ir izstrādājusi biedrība "Latvijas Lauku forums", sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un Zemkopības ministriju. Rīgā, 2014.gadā.

Autoru kolektīvs:

Edgars Pudzis – Biedrības "Latvijas Lauku forums" padomes loceklis, Publisko un privāto partnerattiecību biedrības "Sernikon" valdes loceklis

Ināra Stalidzāne - Biedrības "Latvijas Lauku forums" padomes priekšsēdētāja

Valdis Kudiņš - Biedrības "Latvijas Lauku forums" izpilddirektora pienākumu izpildītājs

Tiek finansēts Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada programmas Nr. LV07 „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” projekta „Latvijas plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritoriālās attīstības plānošanas kapacitātes palielināšana un attīstības plānošanas dokumentu izstrādāšana” ietvaros

IEVADS UN VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Par LEADER pieeju

LEADER ir saīsinājums no "saiknes starp lauku attīstības darbībām. Kā redzams no nosaukuma, tā ir metode lauku attīstības ierosināšanai un īstenošanai vietējās lauku kopienās, nevis stingri noteikts veicamo pasākumu kopums. Pieredze liecina, ka ar LEADER pieeju var kardināli izmainīt lauku apvidos dzīvojošo cilvēku ikdienu. Tai var būt nozīmīga loma sen pastāvošu un jaunu problēmu novatoriskā risināšanā, un tā kļūst par sava veida "laboratoriju" vietējo spēju un prasmju pilnveidošanai un jaunu metožu pārbaudei ar mērķi atrisināt lauku kopienu vajadzības. Tā ir sniegusi vērtīgus rezultātus daudzās ES dalībvalstu lauku teritorijās, un tai var būt nozīmīga loma, palīdzot iedzīvotājiem lauku teritorijās jaunajās un topošajās ES dalībvalstīs pielāgoties mūsdienu mainīgajai realitātei.

LEADER pieejas pasākumi:

- Īstenoti, balstoties uz vietējo attīstības stratēģiju, kas paredzēta - skaidri noteiktu tādu vietējā līmeņa problēmu risināšanai, kas aktuālas konkrētās lauku teritorijas iedzīvotājiem.
- Stratēģijas izstrāde, saskaņošana un īstenošana tiek uzticēta vietējām partnerībām (vietējām rīcības grupām), kas apvieno pārstāvjus no dažādiem lauku attīstībā iesaistītiem sektoriem (pašvaldībām, nevalstiskām organizācijām un uzņēmumiem).

LEADER pieeja tika uzsākta 1991. gadā ar mērķi uzlabot lauku teritoriju attīstības potenciālu, izmantojot vietējo

iniciatīvu un iemaņas, veicinot zinātnības apgūšanu par vietējo integrēto attīstību un izplatot šo zinātnību citās lauku teritorijās.

LEADER pieejas mērķis Latvijā

Sniegt atbalstu lauku kopienu ilgspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, kas ir atbilstošas Lauku attīstības programmai un Rīcības programmā zivsaimniecības attīstībai, iekļautas vietējo rīcības grupu izstrādātajās vietējās attīstības stratēģijās, un uzlabo sociālo situāciju laukos, veido labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai.

Par Sabiedrības virzītas vietējās attīstības (SVVA) principiem

SVVA ir īpašs instruments lietošanai apakšreģionu līmenī, kas papildina pārējo attīstības atbalstu vietējā līmenī. SVVA var mobilizēt un iesaistīt vietējās kopienas un organizācijas stratēģijas „Eiropa 2020” mērķu sasniegšanā gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes veicināšanai, teritoriālās kohēzijas realizēšanai un konkrētu politikas mērķu sasniegšanai.

Vienota ar SVVA saistīta metodoloģija Eiropas strukturālo un investīciju fondu kontekstā¹:

- ir vērsta uz konkrētiem apakšreģioniem;
- ir sabiedrības virzīta, vietējām rīcības grupām sastāvēt no vietējās sabiedrības un privāto sociāli ekonomisko interešu pārstāvjiem;
- tiek īstenota, izmantojot integrētas un daudznozaru teritoriāli balstītas vietējās attīstības stratēģijas, kas izstrādātas, ņemot vērā vietējās vajadzības un potenciālu; un

---

¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_lv.pdf

- tajā ir ņemtas vērā vietējās vajadzības un potenciāls, ietverti novatoriski elementi vietējā kontekstā, sadarbības tīklu veidošana un vajadzības gadījumā – sadarbība.

Šī vienotā metodoloģija ļaus saistīti un integrēti izmantot fondus, lai ieviestu vietējās attīstības stratēģijas.

Jaunie izaicinājumi 2014.-2020.gada plānošanas periodā

Šobrīd LEADER pieejai ir ievērojams, taču pagaidām vēl nepilnīgi izmantots VRG potenciāls lauku uzņēmējdarbības attīstībā. **Uzsvars ir jāpārvieto uz saimnieciskās darbības aktivizēšanu, lai VRG darbinieki, pazīstot vietējos iedzīvotājus, varētu tos individuāli uzrunāt, piedāvāt pievilcīgu atbalstu saimnieciskās darbības uzsākšanai un attīstībai, kā arī sākotnēji piedāvāt mentoru atbalstu.** Atbildīgāku, ar ekonomikas attīstību saistītu uzdevumu deleģēšana VRG sniegs pozitīvu signālu par to darbības lietderību un veicinās plašāka iedzīvotāju loka iesaistīšanos.

Paredzēts turpināt attīstīt LEADER pieeju iedzīvotāju sociālās iekļaušanās, uzņēmējdarbības attīstības, ienākumu vairošanas, kultūras mantojuma saglabāšanas, kultūras pakalpojumu dažādošanas un citu aktivitāšu atbalstam.

LEADER pieejas pasākuma īstenošana atšķiras no pārējo LAP pasākumu īstenošanas. Tā paredz īstenot nevis LAP noteiktus pasākumus, bet dod iespēju, sadarbojoties vietējiem iedzīvotājiem, organizācijām, uzņēmējiem un vietējām pašvaldībām, pašiem noteikt savas teritorijas attīstības vajadzības, noteikt uz vietējām vajadzībām balstītus mērķus un izteikt tos rīcībās, un rīcībās, kas sekmē LAP noteikto mērķu sasniegšanu, saņemt atbalstu. Atšķirībā no pārējiem LAP pasākumiem projektu konkurss notiek vietējā līmenī un VRG tiek uzticēts pienākums vērtēt projektu atbilstību SVVA stratēģijai, pēc tajā noteiktajiem projektu vērtēšanas kritērijiem, un uzraudzīt to saturisko īstenošanu, tāpat atbalsta intensitāte projektiem tiek noteikta nevis pēc atbalsta saņēmēja, bet pēc projekta veida, tiek dota iespēja īstenot kopprojektus.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, vietējās attīstības stratēģijas izstrādājamas, ievērojot būtiskākos pamatprincipus – uz vietējām vajadzībām balstīta attīstība, integrēta un papildinoša attīstība (saistībā ar vietējo pašvaldību attīstības plāniem), kā arī ar sabiedrības līdzdalību veicināta attīstība.

Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam Pasākuma M19 -atbalsts LEADER vietējai attīstībai (SVVA — sabiedrības virzīta vietējā attīstība) mērķi:

- Sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, kas ir atbilstošas LAP un iekļautas VRG izstrādātajās SVVA stratēģijās, un uzlabo sociālo situāciju laukos, veido labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai.
- Sekmēt tādu pārvaldības mehānismu attīstību vietējā līmenī, kas balstīti uz iekļaujošiem vienlīdzīgas partnerības principiem un rada pievienoto vērtību teritorijas un vietējās sabiedrības potenciālam.
- Veicināt starpteritoriālu un starpvalstu sadarbību vietējās attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgai izmantošanai.

Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam pasākuma M19 apakšpasākuma M19.2 - atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju mērķi:

- Veicināt sabiedrības iesaisti vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvās, tādā veidā radot jaunas vērtības vietējā teritorijā, produktīvāk izmantojot vietējos resursus, sekmējot sadarbību un vietējo patēriņu, attīstot jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kas paaugstina lauku teritoriju iedzīvotāju dzīves kvalitāti, konkurētspēju un vietējās teritorijas sociālekonomisko attīstību.
- Veicināt sabiedrības iesaisti vietējā dabas, fiziskā, sociālā, cilvēkkapitāla stiprināšanas un kultūras kapitāla stratēģiskas un ilgtspējīgas izmantošanas un attīstības iniciatīvās, tādā veidā paaugstinot lauku iedzīvotāju drošumspēju, vietas potenciālu un pievilcību, kas var kļūt par priekšnosacījumu jaunu integrētu tūrisma, kultūras, veselības un citu saistītu pakalpojumu un produktu piedāvājuma attīstībai.

Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodam nosaka, ka SVVA pieejas galvenie mērķi un uzdevumi ir sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, uzlabojot sociālo situāciju laukos, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai. Ar SVVA tiks veicināta lauksaimniecības nozares (attiecībā uz ELFLA), zvejniecības un akvakultūras nozares (attiecībā uz EJZF) konkurētspēja.

Saturs

IEVADS UN VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA.....	2
Saturs	5
Stratēģijas kopsavilkums.....	7
Stratēģijas izstrādē ievērotie vietējie un reģionālie plānošanas dokumenti, stratēģijas īstenošanā iesaistītie nacionālie plānošanas dokumenti, to principi.....	8
1. Esošā situācija	10
1.1. Darbības teritorija	11
1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats.....	11
1.1.2. Sociālekonomisks apskats.....	12
1.1.3. VRG darbības teritorijas pamatojums.....	15
1.2. Partnerības principa nodrošināšana	16
1.3. Teritorijas SVID analīze	18
1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze	20
1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums	21
2. Stratēģiskā daļa	23
2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi	25
2.1.1. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi.....	26
2.2. Stratēģiskie novērtējuma rādītāji.....	26
2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana	27
3. Rīcības plāns uzdevumu izpildei.....	29
3.1. Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstītās rīcības	29
3.2. Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda atbalstītās rīcības	30
3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums.....	31
3.4. Rīcību rezultātu rādītāji.....	31
3.5. Stratēģiskie projekti	32
4. Īstenošana un novērtēšana.....	33
4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām.....	33
4.2. Sinerģiju nodrošināšana ar Eiropas Savienības struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem.....	34
4.3. Projektu vērtēšanas kritēriji un kārtība, t.sk. interešu konflikta novēršana	36
4.4. Stratēģijas īstenošanas uzraudzība un novērtēšana	37
4.5. Stratēģijas īstenošanas organizācija	37

5. Finansējuma sadales plāns un principi (sadale sinerģijā ar citiem pieejamiem finansējumiem, tai skaitā laika grafika veidošana)	38
Pielikumi.....	40
P1 Stratēģijas sasaiste ar iepriekšējā plānošanas periodā sasniegtajiem rezultātiem:	41
P2 Stratēģijas izstrādes procesa apraksts:	42
P3 Stratēģisko projektu jeb programmu detalizēts apraksts (ja attiecināms).....	44
P4 Stratēģijas apstiprināšanas un grozījumu veikšanas procedūra	45
P5 Projektu vērtēšanas, interešu konflikta novēršanas u.c. veidlapas un procedūru apraksti	46

Stratēģijas kopsavilkums

(obligāta nodaļa)

Šajā nodaļā stratēģijas izstrādātājs apraksta būtiskākos stratēģijas uzstādījumus, mērķus un rīcības. Šo nodaļu sagatavo pēdējo un izstrādā tā, lai interesentam rodas skaidrs priekšstats par vietējās rīcības grupas (turpmāk – VRG) darbību.

Teksta garums - līdz 2000 zīmēm

Iekļauj informāciju par:

- a) VRG darbības teritoriju (*būtiskākie secinājumi no 1.1.apakšnodaļas*);
- b) Stratēģijas vīziju un mērķiem (*2.1.apakšnodaļā iekļautā informācija*);
- c) Norāda galvenās stratēģijas rīcības (*2.2.apakšnodaļā iekļautā informācija*);
- d) Norāda galvenos instrumentus (ELFLA, EJZF un citi) mērķu sasniegšanai un uzdevumu izpildei (*būtiskākā informācija no 3.nodaļas apakšnodaļām*);
- e) VRG organizāciju un darbības kārtību (t.sk. partnerības principa nodrošināšanu) (*1.2.apakšnodaļā iekļautā informācija*).

Stratēģijas izstrādē ievērotie vietējie un reģionālie plānošanas dokumenti, stratēģijas īstenošanā iesaistītie nacionālie plānošanas dokumenti, to principi

(īpaši norādot uz stratēģiskajiem mērķiem un būtiskākajām risināmajām problēmām)

(obligāta nodaļa)

Šajā nodaļā stratēģijas izstrādātājs analizē plānošanas dokumentus, kas ir specifiski katri teritorijai, atbilstoši dažādiem attīstības plānošanas dokumentu līmeņiem. Šajā nodaļā skaidri izvēlas tos vietējas vai reģionālas nozīmes vidēja termiņa mērķus, kuru sasniegšanā ieguldījumu sniegs vietējā attīstības stratēģija.

Teksta garums - līdz 3000 zīmēm

Iekļauj informāciju par:

- a) Mērķiem no plānošanas reģionu attīstības programmām (atbilstoši tam plānošanas reģionam, kura teritorijā darbosies vietējā rīcības grupa);

Latvijā ir izveidoti 5 plānošanas reģioni, kur katram ir izstrādātas vai 2015.gada sākumā tiks pabeigta izstrāde attīstības programmām. Attīstības programmas atrodamas katra plānošanas reģiona mājas lapā. Šajā nodaļā neanalizē visu programmās iekļautos mērķus un prioritātes, bet tieši tos, kuru sasniegšanā ieguldījumu sniegs vietējā rīcības grupas izstrādātā stratēģija.

Piemēram, Rīgas plānošanas reģiona attīstības programmas 2014.-2020.gadam projektā ir noteikts, ka reģiona stratēģiskais mērķis ir "Sociāli iekļaujoša kopdzīve kopienās", bet vietējā rīcības grupa varētu sniegt ieguldījumu tikai (galvenokārt) vienas prioritātes ieviešanā – "Kopienas un to pašpietiekamība", kā arī izvēlēties stratēģiskā mērķa "Ekoloģiski tolerants dzīves veids un vietas" prioritāti "Ilgtspējīga dzīvesvide".

Gadījumos, ja viena vietējā rīcības grupa darbojas vairāku plānošanas reģionu teritorijās, tad analīze veicama par visu iesaistīto plānošanas reģionu plānošanas dokumentiem.

- b) Mērķiem un uzdevumiem no vietējo pašvaldību attīstības programmām (atbilstoši to pašvaldību attīstības programmām, kuru teritorijā darbosies vietējā rīcības grupa).

Pirms uzsāk vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumentu analīzi, ir jānoskaidro vai vietējā pašvaldība ir savos plānošanas dokumentos jau paredzējusi konkrētas jomas vai rīcības, kuru ieviešanu vai attīstību veicina nevalstiskās organizācijas vai vietējās rīcības grupas. Jā ir paredzējusi, tad balstās uz šo rīcību efektīvu ieviešanu, bet, ja nav iezīmēta atsevišķa loma, tad vietējā rīcības grupa savu attīstības stratēģiju balsta uz vietējo vajadzību analīzi. Abas iepriekš minētās metodes var kombinēt.

Katrai pašvaldībai 2014.gada 31.decembrī ir jābūt spēkā aktuālam vidēja termiņa plānošanas dokumentam – attīstības programmai, kas publicēta attiecīgās pašvaldības mājas lapā. Attīstības programmā ir jābūt norādītiem vidēja termiņa attīstības prioritātēm un rīcības virzieniem. Līdzīgi kā plānošanas reģionu attīstības programmās, arī pašvaldību programmās nav jāanalizē un jānorāda visas prioritātes, bet gan tās, kuru izpildei ieguldījumu plāno veikt vietējā rīcības grupa. Ja pašvaldības attīstības programma neparedz SVVA, tad jāvērtē kā plānotais iekļaujas teritorijas ilgtermiņa redzējumā (pašvaldības ilgtermiņa attīstības stratēģijā).

Piemēram, Limbažu novada attīstības programmā 2011.-2017.gadam ir noteikts, ka viena novada vidēja termiņa attīstības prioritātēm ir “Novada kultūrvēsturisko un dabas resursu ilgtspējīga attīstība un izmantošana”, bet plānotā rīcība – “Pašvaldības kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un

attīstība”. Vietējai rīcības grupai nav obligāti izmantojami pašvaldības attīstības programmā noteiktie uzdevumi. Savā attīstības stratēģijā VRG var paredzēt alternatīvus un sabiedrībai nepieciešamus risinājumus, kuru ieviešanu veicinātu vietējie iedzīvotāji, uzņēmēji vai nevalstiskās organizācijas.

Gadījumos, ja viena vietējā rīcības grupa darbojas vairāku pašvaldību teritorijās, tad analīze veicama par visu iesaistīto pašvaldību plānošanas dokumentiem.

Obligāti iekļaujamā informācija:

Atbilstības novērtējums Lauku attīstības programmai 2014.-2020.gadam un Rīcības programmai zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.gadam.

Šeit stratēģijas sagatavotājs analizē izvēlēto plānošanas dokumentu mērķu un prioritāšu atbilstību Lauku attīstības programmā 2014.-2020.gadam (atsevišķi aprakstāmas 3.1.apakšnodaļā) un Rīcības programmā zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.gadam (atsevišķi aprakstāmas 3.2.apakšnodaļā, ja attiecināms) noteiktajām un ar VRG starpniecību īstenotajām rīcībām, kā arī identificē tādas vietējai sabiedrībai nepieciešamas rīcības, kuras būtu finansējamas no citiem finanšu avotiem (šīs rīcības būs atsevišķi aprakstāmas 3.3.apakšnodaļā)

Piemērs analīzei:

Plānošanas reģiona attīstības programma	Vietējās pašvaldības attīstības programma	Lauku attīstības programma
Rīgas plānošanas reģiona attīstības programmas mērķa “Ekoloģiski tolerant dzīves veids un vietas” prioritāte “Ilgspējīga dzīvesvide” – paredzēts veicināt cilvēcīgu, funkcionālu un vajadzībās daudzveidīgu mājokļu un publisko ārtelpu tīkla stiprināšanu	Limbažu novada attīstības programmā 2011.-2017.gadam vidēja termiņa attīstības prioritātēm ir “Novada kultūrvēsturisko un dabas resursu ilgtspējīga attīstība un izmantošana”, bet plānotā rīcība – “Pašvaldības kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība ”	Lai veicinātu sabiedrības līdzatbildību par kvalitatīvas dzīves telpas radīšanu, nepieciešams iesaistīt iedzīvotājus teritorijas, t.sk., dabas un kultūras objektu labiekārtošanā, kā arī maza apjoma infrastruktūras radīšanā vai attīstībā , kas uzlabo lauku dzīves telpu un padara to draudzīgāku un pievilcīgāku gan vietējiem iedzīvotājiem, īpaši ģimenēm, gan teritorijas apmeklētājiem
...		

1. Esošā situācija

Šajā nodaļā stratēģijas izstrādātājs sniedz būtiskāko statistisko informāciju par **teritoriju**, kurā paredzēta stratēģijas īstenošana, kā arī **partnerību**, kas nodrošinās stratēģijas ieviešanu, kā arī analizē **sabiedrības vēlmes un vajadzības**.

Šajā nodaļā būtisku darba apjomu veido statistisko datu iegūšana no valsts apkopotās statistiskās informācijas (Centrālā statistikas pārvalde, Lursoft datu bāze, PMLP, u.c.), vietējo pašvaldību uzkrātās statistiskās informācijas (atrodama pašvaldību mājas lapās internetā, kā arī attīstības plānošanas dokumentu sākuma daļās), kā arī vietējo rīcības grupu iepriekšējās darbības rezultātā uzkrātās un pētītās informācijas (iepriekš veiktie pētījumi).

Šīs nodaļas būtiskākā nozīme ir faktoloģisku datu apkopošana par esošo dzīves un uzņēmējdarbības vides stāvokli rīcības grupas darbības teritorijā, kā arī vietējās kopienas vēlmju un vajadzību apkopošana. Šajā nodaļā iegūtie dati būs nepieciešami **sasniedzamo rezultātu definēšanai un noteikšanai**, kā arī SVID analīzes veikšanas rezultātā būs **viegli identificēt nepieciešamos veicamos uzdevumus stratēģijas kvalitatīvai ieviešanai**.

1.1. Darbības teritorija

(obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors analizē iepriekšējo gadu sociālekonomiskos rādītājus vietējās rīcības grupas darbības teritorijā un izdara secinājumus, kas izriet no uzkrātajiem vai apkopotajiem statistikas datiem un konstatētajām statistiskajām tendencēm. Nav lietderīgi pilnībā izmantot pašvaldību attīstības programmās iekļautos aprakstus, bet gan akcentēt īpašās vērtības, kas definētas no sabiedrības vajadzību viedokļa. Vietējās attīstība stratēģijā iekļaujami TIKAI tie dati, kuri ir nozīmīgi situācijas analīzē, mērķu un rīcību noteikšanai un izvērtēšanai. Vienlaikus stratēģijas autors izvērtē teritorijas ģeogrāfiskos datus, kas var radīt priekšrocības vai draudus teritorijas tālākai attīstībai. Šīs apakšnodaļas ietvaros izdarītie secinājumi kalpo par pamatu tālākajās nodaļās veicamajai SVID analīzei.

Teksta garums - līdz 4000 zīmēm

1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats

(obligāta nodaļa)

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
Teritorijas platība un izvietojums	km ² Apraksts par novietojumu Latvijas teritorijā	<i>Nav nepieciešams</i>
Teritorijas veids	Meži (%) Ūdeņi (%) Lauksaimniecības zeme (%)	<i>Identificē būtiskākos ģeogrāfiskos resursus, kuri varētu kalpot par pamatu jaunas ekonomiskās aktivitātes radīšanai</i>
Dabas resursi	Sadalījumā pa būtiskākajiem veidiem: Piemēram, kūdra, grants, u.c.	<i>Identificē būtiskākos ģeogrāfiskos resursus, kuri varētu kalpot par pamatu jaunas ekonomiskās aktivitātes radīšanai</i>
Dabas mantojuma objekti	Īpaši aizsargājamas teritorijas Jūras piekraste Lielās upes un ezeri	<i>Identificē būtiskākos dabas mantojuma resursus, kuri varētu kalpot par pamatu jaunas ekonomiskās aktivitātes radīšanai un sabiedrisko aktivitāšu veicināšanai</i>
Kultūras mantojuma objekti	Būtiskākie vietējas nozīmes aizsargājami kultūras objekti (informācija par valsts nozīmes objektiem nav jāiekļauj) Unikālas tradīcijas	<i>Identificē būtiskākos kultūras mantojuma resursus, kuri varētu kalpot par pamatu jaunas ekonomiskās aktivitātes radīšanai un sabiedrisko aktivitāšu veicināšanai</i>
Iedzīvotāju blīvums	Iedzīvotāju skaits uz vienu kvadrātkilometru	<i>Identificē būtiskākās vajadzības pakalpojumu izvietojumam un pieejamībai</i>

Būtiskākie attīstības un apdzīvotuma centri	Lielāko un nozīmīgāko apdzīvoto punktu uzskaitījums, to sasniedzamības raksturojums	<i>Identificē būtiskākās vajadzības pakalpojumu izvietojumam un pieejamībai</i>
---	---	---

1.1.2. Sociālekonomisks apskats
(obligāta nodaļa)

Vietējā rīcības grupa izvēlas TIKAI tos rādītājus, kas raksturo būtiskākās problēmas vai priekšrocības darbības teritorijā, nodrošinot vietējās sabiedrības vajadzību apmierināšanu. Visu rādītāju izmantošana nav obligāta, ja tiek pieņemts lēmums attīstības stratēģiju fokusēt kādā konkrētā jomā vai virzienā.

Rādītājs ²	Rezultāti	Secinājumi
Iedzīvotāju skaits VRG darbības teritorijā (kopīgs, nedalot pa administratīvām teritorijām) Datu avots – www.pmlp.gov.lv sadaļa "Statistika"	2010.gadā - _____ 2012.gadā - _____ 2014.gadā - _____	<i>Analizējot šo rādītāju, iedzīvotāju skaita būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i>
Jaundzimušo skaits (kopīgs, nedalot pa administratīvām teritorijām) Datu avots – www.csb.gov.lv	2010.gadā - _____ 2012.gadā - _____ 2014.gadā - _____	<i>Analizējot šo rādītāju, jaundzimušo skaita būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i>
Uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā uz 1000 iedzīvotājiem (kopīgs, nedalot pa administratīvām teritorijām) Datu avots – www.csb.gov.lv vai www.lursoft.lv <i>Svarīgi – ja VRG ir izveidota tikai daļā no novada teritorijas (atsevišķo pagastos), tad var veikt vispārēju aprēķinu (aprēķinot rādītāju pret konkrētajos pagastos dzīvojošajiem) vai arī atsakoties no šī rādītāja izmantošanas un izmantot rādītāju „Darba vietas</i>	2010.gadā - _____ 2012.gadā - _____ 2014.gadā - _____	<i>Analizējot šo rādītāju, būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i>

² Te doti piemēri, bet var būt arī citi rādītāji, kas tiks izmantoti kā mērķu sasniegšanas novērtējuma rādītāji

<i>teritorijā</i>		
Darba vietu (darba ņēmēju) skaits teritorijā (kopīgs, nedalot pa administratīvām teritorijām)	2010.gadā - _____ 2012.gadā - _____ 2014.gadā - _____	<i>Analizējot šo rādītāju, būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i>
Datu avots – Valsts ieņēmumu dienests (informāciju var saņemt pēc atsevišķa pieprasījuma)		
Bezdarba līmenis pret darbaspējīgā vecumā esošajiem (kopīgs, nedalot pa administratīvām teritorijām)	2010.gadā - _____ 2012.gadā - _____ 2014.gadā - _____	<i>Analizējot šo rādītāju, būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i>
Datu avots – www.csb.gov.lv vai www.nva.gov.lv		
Jauniešu bezdarba līmenis (kopīgs, nedalot pa administratīvām teritorijām)	2010.gadā - _____ 2012.gadā - _____ 2014.gadā - _____	<i>Analizējot šo rādītāju, būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i>
Datu avots – Nodarbinātības valsts aģentūras filiāles pēc atsevišķa pieprasījuma		
Būtiskākās uzņēmējdarbības nozares pēc to apgrozījuma (kopīgs, nedalot pa administratīvām teritorijām)	2014.gadā: 1.vieta: _____ 2.vieta: _____ 3.vieta: _____	<i>Analizējot šo rādītāju, būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i>
Datu avots – http://www.lursoft.lv/lursoft-statistika/		
Svarīgi – ja VRG darbojas daļā novada (atsevišķos pagastos), tad stratēģijas ietvaros var sniegt arī subjektīvu faktiskās situācijas novērtējumu		
Rīcības grupas teritorijā reģistrēto nevalstisko organizāciju skaits	2010.gadā - _____ 2012.gadā - _____ 2014.gadā - _____	<i>Analizējot šo rādītāju, būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i>
Datu avots – http://www.lursoft.lv/lursoft-statistika/		
Sabiedriski aktīvu cilvēku	2010.gadā - _____	<i>Analizējot šo rādītāju,</i>

<p>pieaugums (izmaiņas) (%) pagastos, ciemos (pašdarbībā u.c. iniciatīvās iesaistītie cilvēki)</p> <p>Datu avots – pašvaldības vai www.kulturaskarte.lv</p> <p>Svarīgi - portāls „Kultūras karte” nodrošina tikai aktuālo datu atspoguļošanu, tādēļ informāciju par iepriekš ievietotajiem datiem iespējams saņemt pašvaldībās (kas datus portālā ievieto)</p>	<p>2012.gadā - _____</p> <p>2014.gadā - _____</p>	<p><i>būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i></p>
<p>Citi rādītāji</p> <p>Piemēram, lauksaimniecībā nodarbināto īpatsvars, mājražotāju reģistrēšanās dinamika, tūrisma mītņu vai gultasvietu skaits u.tml.</p>		
Papildu ZVRG:		
<p>Zivsaimniecības uzņēmumu skaits</p> <p><i>Tikai pirmajā administratīvajā teritorijā no Baltijas jūras piekrastes</i></p> <p>Datu avots – Lursoft.lv pakalpojums datu atlasei</p>	<p>2010.gadā - _____</p> <p>2012.gadā - _____</p> <p>2014.gadā - _____</p>	<p><i>Analizējot šo rādītāju, būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i></p>
<p>Zivsaimniecībā nodarbināto skaits</p> <p><i>Tikai pirmajā administratīvajā teritorijā no Baltijas jūras piekrastes</i></p> <p>Datu avots – Lursoft.lv pakalpojums datu atlasei</p>	<p>2010.gadā - _____</p> <p>2012.gadā - _____</p> <p>2014.gadā - _____</p>	<p><i>Analizējot šo rādītāju, būtisku izmaiņu gadījumā ir jāskaidro svarīgākie izmaiņu iemesli, kā arī sekas, ko tas radījis uz stratēģijas sagatavošanas brīdi</i></p>
<p>Citi rādītāji</p>		

Ievērojiet! Daļa ģeogrāfiskā apskata un sociālekonomiskā apskata rādītāju ir izmantojami arī kā stratēģisko mērķu novērtējuma rādītāji (skat.2.2.) un tiem ir zināma sasaiste ar rezultātu rādītājiem (skat.3.4.). Tāpēc, izstrādājot projektu atlases kritērijus (skat 4.3.), kā arī veidojot stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas plānu (skat.4.4.), nepieciešams izsekot šo rādītāju loģiskai sasaistei un izvēlēties tos rādītājus, kas ir izmērāmi, kuriem var noteikt izmaiņas, un kas var apliecināt stratēģijas īstenošanas virzību uz noteiktajiem mērķiem.

1.1.3. VRG darbības teritorijas pamatojums

(obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors sniedz īsu un konkrētu pamatojumu tam, kādēļ vietējā rīcības grupa savai darbībai izvēlējusies iepriekš norādīto teritoriju, analizējot saites starp administratīvi teritoriālajām vienībām.

Teksta garums - līdz 1000 zīmēm

Ekonomiskās saites:

Ekonomiskās saites pastāv gadījumos, ja iepriekšējās nodaļās ir konstatētas kopīgas uzņēmējdarbības nozares vai kopīgu resursu pieejamība, kas veicina noteiktu ekonomisko nozaru attīstību. Vienlaikus par ekonomisko saiti var uzskatīt darbaspēka un daba vietu atrašanos dažādās administratīvās teritorijās un ar to saistītas migrācijas problēmas.

Piemēram, piekrastes pašvaldībām kopīga ekonomiskā saite ir tūrisma nozare, kur pakalpojuma pircējs nenošķir administratīvi teritoriālās robežas starp pagastiem vai novadiem, bet redz piekrastes ekonomiku kā vienotu piedāvājumu.

Funkcionālās saites:

Par funkcionālām saitēm starp administratīvi teritoriālām vienībām var uzskatīt situācijas, kad dažādās administratīvās vienībās atrodas dažāda veida pakalpojumi, ko izmanto vietējā kopiena neatkarīgi no savas dzīves vietas.

Piemēram, vietējās kopienas pārstāvji izmanto dažādus pašvaldību pakalpojumus neatkarīgi no administratīvi teritoriālajām robežām – vidusskola pieejama tikai viena pašvaldībā, bet veselības aprūpes pakalpojumi otrā, kultūras nams ir pieejams vienā pagastā, bet pirmsskolas izglītības iestāde citā.

Fiziskās saites:

Par fiziskām saitēm uzskatāma situācija, kad konkrētas administratīvi teritoriālas vienības saista faktiski izveidoti vai dabiski veidojušies objekti – dzelzceļa līnijas, autoceļi, kopīgas upes un ezeri, kopīga īpaši aizsargājama dabas teritorija, u.c.

Piemēram, vairāki novadi ir izvietoti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās vai to apkārtnē un šī īpaši aizsargājamā dabas teritorija ir nozīmīga visu administratīvo teritorija ekonomiskai vai dzīves telpas/vides attīstībai.

Vēsturiskās saites:

Par vēsturiskām saitēm uzskatāmas tādas saistes starp administratīvi teritoriālām vienībām, kas pastāvējušas iepriekšējos teritoriju attīstības posmos, bet atstājušas ietekmi uz dzīves telpu, mentālām un fiziskām saitēm arī šodien.

Piemēram, vietējā rīcības grupa darbojas iepriekšējā rajona robežās, jo vēsturiski ceļu tīkls un pašvaldību savstarpējā sadarbība ir aktuāla arī šodienai vai arī vairāki esošie novadi vēsturiski veidojuši vienotu administratīvi teritoriālo vienību un šodien ir vērojama dažāda pakalpojumu pieejamība dažādās teritoriālās vienībās.

Šajā nodaļā novērtē tikai tās saites starp administratīvi teritoriālajām vienībām, kas pastāv realitātē

un visu saišu konstatēšanas nav obligāta!

1.2. Partnerības principa nodrošināšana (obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors sniedz īsu un konkrētu partnerības aprakstu, kur izklāstīts partnerības nodrošināšanas princips un partnerības struktūra.

Teksta garums - līdz 2000 zīmēm

Teritoriālā pārstāvniecība:

Atbilstoši iepriekšējā apakšnodaļā aprakstītajai teritorijai tiek sniegts skaidrojums par teritoriālās pārstāvniecības nodrošināšanu vietējās rīcības grupas biedru sastāvā, kā arī lēmējinstiūcijas (padomes) sastāvā).

Piemēram, tiek norādīts, ka vietējā rīcības grupa darbojas 4 novadu teritorijās, kur ir izteikti dažāds iedzīvotāju skaits, tādēļ partnerībā tiek nodrošināt diferencēts un līdzsvarots kopējais biedru skaits no katra novada, lai nodrošinātu līdzvērtīgu un sabalansētu pārstāvniecību. Vienlaikus tiek pievienots apkopojums, kurā norādīts kopējais partnerības biedru skaits un to sadalījums par novadiem vai administratīvi teritoriālām vienībām.

Analizējot katru no tālākiem partnerības principa aspektiem, stratēģijas sagatavotājs norāda konkrētus pārstāvjus un to organizācijas:

Mērķa grupu pārstāvniecība:

Atbilstoši iepriekš konstatētajiem būtiskākajiem secinājumiem par sabiedrisko un sociālekonomisko dzīvi, vietējā rīcības grupa sniedz skaidrojumu par aktīvāko vai problemātiskāko mērķa grupu pārstāvju iekļaušanu partnerībā. Par aktīvākajām mērķa grupām varētu uzskatīt nevalstisko organizāciju pārstāvju un pašdarbības kolektīvu vai interešu kopu pārstāvniecību, bet par problemātisko grupu pārstāvjiem varētu uzskatīt – bezdarbniekus gadījumos, kad novērots pieaugošs bezdarba līmenis, jauniešus gadījumos, kad novērojams iedzīvotāju skaita samazinājums, u.c. levērojiet, ka lēmējinstiūcijā obligāti jābūt nodrošinātai lauku sieviešu (sieviete, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai juridiska persona, kas pārstāv lauku sieviešu intereses) un jauniešu (fiziska persona vecumā līdz 25 gadiem vai juridiska persona, kas pārstāv jauniešu intereses) interešu pārstāvībai. Tāpat arī teritorijās, kas plāno piesaistīt EJZF investīcijas ir jānodrošina, ka vismaz viena trešā daļa no lēmējinstiūcijā pārstāvētajām privātpersonām (ekonomiskie un vietējie sociālie partneri) ir fiziskās vai juridiskās personas, kas veic saimniecisko darbību zivsaimniecības jomā vai ir nodarbinātas zivsaimniecībā, kā arī biedrību pārstāvjiem, kas aizstāv tikai zivsaimniecības nozares intereses.

Piemēram, tiek norādīts, ka vietējā rīcības grupas teritorijā pēdējos gados samazinās nevalstisko organizāciju skaits, kas saistīts ar iedzīvotāju neieinteresētību vietējās kopienas attīstībā, tādēļ partnerībā tiek aicinātu un piedalās ciemu aktīvākie iedzīvotāji, kas vēlas veidot savas nevalstiskās organizācijas un veicināt vietējās kopienas aktīvāku iesaistīšanos sabiedriskajos procesos.

Ekonomiskā pārstāvniecība:

Atbilstoši iepriekš konstatētajām būtiskākajām uzņēmējdarbības nozarēm, vietējā rīcības grupa

sniedz skaidrojumu par šo uzņēmējdarbības nozaru pārstāvju sabalansētas interešu pārstāvniecības nodrošināšanu partnerībā. Ievērojiet, ka lēmēj institūcijā obligāti jābūt nodrošinātai lauksaimnieku (fiziska persona, kura darbojas jebkurā no lauksaimniecības jomām, vai juridiska persona, kas veic darbību lauksaimniecībā vai pārstāv lauksaimnieku intereses) interešu pārstāvībai.

Piemēram, ir secināts, ka vietējās rīcības grupas darbības teritorijā būtiskākās darbības nozares ir lauksaimniecība un kūdras ieguve, bet viena no šīm nozarēm ir būtiski lielāka no nodarbināto skaita, bet otra no apgrozījuma lieluma, tādēļ partnerībā vienāda pārstāvniecība tiek nodrošināta abām nozarēm.

Vietējās varas pārstāvniecība:

Šeit stratēģijas sagatavotājs norāda - kādos novados tiks ieviesta stratēģija, kā arī sniedz informāciju par to, kādā veidā katra no pašvaldībām tiek pārstāvēta partnerībā, kā arī principiem kā vietējo varu pārstāvniecība tiek noteikta lēmēj institūcijas (padomes) sastāvā. Ievērojiet, ka lēmēj institūcijā valsts vai pašvaldību iestāžu pārstāvju nevar būt vairāk kā 49%.

Piemēram, tiek norādīts, ka vietējā rīcības grupa darbojas 4 novadu teritorijā, kā arī katru šo pašvaldību partnerībā pārstāv konkrēts pašvaldības deleģēts pārstāvis. Bet, lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku mērķa grupu pārstāvniecību lēmēj institūcijā (padomē) rotācijas kārtībā katru gadu vietējo varu pārstāvniecību nodrošina viens padomes loceklis.

1.3. Teritorijas SVID analīze

(obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors analizē vietējās rīcības grupas teritorijas un kopienas stiprās un vājās puses, kā arī attīstības iespējas un draudus. Šajā nodaļā jau sāk koncentrēties uz vietējās sabiedrības vajadzību detalizētāku apzināšanu, izvirzot galvenos secinājumus, nevis apskatot visas nozares un jomas. SVID analīze balstās uz iepriekšējās nodaļas konstatētajiem faktiem, statistisku un secinājumiem. Atbilstoši SVID analīzes rezultātiem, kas kalpo par esošās situācijas kopsavilkumu.

Teksta garums – līdz 8000 zīmēm

IEKŠĒJIE FAKTORI	1.	STIPRĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai izmantotu stiprās puses?
	Šeit stratēģijas izstrādātājs sniedz apkopojumu no iepriekšējās nodaļas konstatētajām pozitīvajām statistiskajām, ekonomiskajām un teritoriālajām tendencēm un resursiem, kā arī secina, kādas darbības būtu nepieciešams veikt nākotnē, lai izmantotu, saglabātu vai uzlabotu esošās situācijas faktoros.			
	1.1.	Vēsturiskas tradīcijas zivsaimniecības nozarē	Vietējā kopienā raksturīga zivsaimniecības nozare, kas nodarbina pietiekami lielu iedzīvotāju skaitu, kā arī nodrošina ekonomisko aktivitāti piekrastes ciemos	Lai veicinātu zivsaimniecības nozares saglabāšanos, būtu jāatrod risinājums jaunās zvejnieku paaudzes apmācībā. Lai veicinātu lielāku ekonomisko ieguvumu no zivsaimniecības apstrādes nozares, būtu jāveicina tirdzniecības vietu veidošanu lielākās apdzīvotās vietās, kā arī jāuzlabo zivju produkcijas pārstrādes uzņēmumu materiāli – tehniskā bāze.
	2.	VĀJĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai novērstu vājo pušu elementu ietekmi?
	Šeit stratēģijas izstrādātājs sniedz apkopojumu no iepriekšējās nodaļas konstatētajām negatīvajām statistiskajām, ekonomiskajām un teritoriālajām tendencēm, kā arī secina, kādas darbības būtu nepieciešams veikt nākotnē, lai uzlabotu situāciju.			
2.1.	Neaktīva vietējā kopiena	Secināts, ka pēdējos gados samazinās nevalstisko organizāciju skaits, kas saistīts ar piemērotu telpu un finansiāla, atbalsta trūkumu	Sniegt atbalstu ciemu sabiedrisko centru izveidei, kuros būtu radīta iespēja darboties gan nevalstiskajam sektoram, kā arī citām mērķa grupām. Sniegt atbalstu nevalstisko organizāciju	

				<i>ieceru īstenošanai, piemēram, piesaistot pašvaldību vai ārvalstu finansējumu NVO darbības atbalsta konkursiem.</i>
ĀRĒJIE FAKTORI	3.	IESPĒJAS	Ko tas nozīmē?	Secinājumi - kas jā dara, lai attīstītu iespējas?
	Šeit stratēģijas izstrādātājs sniedz apkopojumu no iepriekšējām nodaļām par ārējiem faktoriem, kas varētu veicināt stipro pušu stiprināšanu, kā arī vājo pušu novēršanu.			
	3.1.	<i>Reģionālās attīstības centra tuvums un labs ceļu savienojums ar to</i>	<i>Ja iepriekš ir konstatēts, ka stratēģijas darbības teritorijā ir rekreācijai piemēroti dabas resursi, bet vienlaikus pieaugošs bezdarbs, tad iespējams izmantot reģionālā attīstības centra (ar lielāku iedzīvotāju skaitu) tuvumu, lai veicinātu tūrisma nozares attīstību un darba vietu veidošanos.</i>	<i>Nepieciešams veidot rekreācijas tūrisma infrastruktūru, kā arī atbalstīt jaunu rekreācijas pakalpojumu attīstību vietas, kuras viegli pieejamas reģionālās attīstības centra iedzīvotājiem.</i> <i>Organizēt reģionālās attīstības centra iedzīvotājiem saistošus sporta un kultūras pasākumus, kuru laikā vietējie uzņēmumi varētu nodrošināt preču un pakalpojumu pārdošanu, piemēram, organizējot gadatirgus.</i>
	4.	DRAUDI	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jā dara, lai novērstu draudu ietekmi?
	Šeit stratēģijas izstrādātājs sniedz vispārēju apkopojumu par ārējiem faktoriem, kas nākotnē varētu veicināt esošās situācijas pasliktināšanos. Parasti šajā nodaļā apskata politiska vai dabas risku iespējamību.			
4.1.	<i>Nozvejas kvotu samazināšanās</i>	<i>Ja iestājas situācija, kad tiek samazināta nozvejas kvota piekrastes zvejniekiem, tad pastāv iespēja, ka būtiska samazināsies vietējai kopienai nozīmīgas zivsaimniecības nozarē nodarbināto skaits, kā arī nozares apgrozījums un ieņēmumi.</i>	<i>Jāveicina zivsaimniecības nozares uzņēmumu darbības dažādošana, lai neparedzētu apstākļu gadījumā varētu veiksmīgi pārorientēt darbību un saglabāt darba vietas. Dažādošana prioritāri būtu veicināma nozarēs, kas balstītas uz vietējo iedzīvotāju zināšanām un vietējiem resursiem.</i>	

1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze (obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors, atbilstoši iepriekšējo apakšnodaļu secinājumiem, nošķir tikai būtiskākās teritorijas attīstības vajadzības un iespējas, kuras kalpos par pamatu attīstības vīzijas un stratēģisko mērķu izstrādei.

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

Šeit vietējā rīcības grupa, konsultējoties ar visām stratēģijas izstrādē iesaistītajām pusēm, pamatojoties uz **SVID analīzes secinājumiem**, nosaka galvenās vajadzības un potenciālās attīstības jomas, kurām sniedzams atbalsts 2014.-2020.gadā.

Nosakot galvenās vajadzības un potenciālās attīstības jomas, vietējā rīcības grupa ņem vērā ne tikai iepriekš gūtos secinājumus, bet arī iespējamo pieejamo finansējuma apjomu, cilvēkresursus un partnerības kapacitāti.

levērojiet, ka teritorijas attīstības vajadzību identificēšanas un potenciāla analīzes pamatā ir vietējo iedzīvotāju idnetificētās vajadzības, kas ir iegūtas plaši iesaistot dažādas iedzīvotāju grupas stratēģijas izstrādes procesā.

Būtiskākās atbalstāmās uzņēmējdarbības jomas:

Par būtiskākajām uzņēmējdarbības atbalsta jomām būtu uzskatāmas tās, kuras atbilst vismaz diviem no šiem nosacījumiem:

- a) Veido nozīmīgu vietējās ekonomikas daļu;
- b) Veido būtisku vietējās nodarbinātības daļu;
- c) Balstās uz vietējiem resursiem un vietējo iedzīvotāju zināšanām vai prasmēm;
- d) Tām ir relatīvi augstāks pievienotās vērtības vai eksporta potenciāls.

Piemēram, vietējā rīcības grupa par prioritāri atbalstāmajām uzņēmējdarbības nozarēm nosaka zivsaimniecību, jo tā balstās uz vietējiem resursiem un nodarbina nozīmīgu iedzīvotāju skaitu, kā arī tūrismu, jo tam ir augsts potenciāls veidot ieņēmumus, izmantojot piekrastes joslas tūrisma resursu.

Būtiskākās atbalstāmās sabiedriskās aktivitātes:

Par būtiskākajām sabiedrisko aktivitāšu atbalstāmajām jomām būtu uzskatāmas tās, kuras:

- a) Balstās uz vietējo iedzīvotāju prasmēm un interesēm;
- b) Jau esošajā situācijā iesaista plašu interesentu loku;
- c) Nākotnē spēj radīt uzņēmējdarbību un kuru rezultātā rodas preces vai pakalpojumi, kas ir pieprasīti tirgū (sociālā uzņēmējdarbība);
- d) Veicina apdzīvojuma saglabāšanos vai palielināšanos;
- e) Veicina pilsoniski atbildīgas kopienas attīstību.

Piemēram, bijušās skolas telpās tiek izveidota infrastruktūra dažādu rokdarbu interešu grupu darbībai – amatniecības centrs. Brīdī, kad interešu grupu ietvaros ir radīts pietiekams skaits produkcijas un amatniecības centrs faktiski ir kļuvis par tūrisma apskates objektu, šajās pašās telpas tiek izveidota amatnieku produkcijas tirdzniecības vieta, kas nes ieņēmumus un ļauj ilgtermiņa nodrošināt gan sabiedrisko aktivitāšu turpināšanu, gan arī tūrisma nozares objekta darbību.

Būtiskākie atbalstāmie pakalpojumi:

Par vietējai kopienai būtiskiem pakalpojumiem prioritāri būtu uzskatāmi tie, kuri:

- a) Ir pieejami pēc iespējas plašākam iedzīvotāju lokam (veidojot vienmērīgu un ekonomiski pamatotu pakalpojumu pieejamības pārklājumu);
- b) Kuru izmantošanā būtu ieinteresēti arī citu teritoriju iedzīvotāji, veicinot pakalpojumu pārdošanas iespējas;
- c) Kas ir nozīmīgi vietējas kopienas pastāvēšanai un attīstībai;
- d) Veicina apdzīvojuma saglabāšanos vai palielināšanos.

Piemēram, vietējās skolas jaunieši izveido velosipēdu nomas pakalpojumu, kas ļauj vietējiem iedzīvotājiem izmantot velosipēdus savām vajadzībām, bet vienlaikus velosipēdus var iznomāt arī citi interesenti, kuriem kopā ar velosipēdu nomu vietējie jaunieši organizē ekskursijas – šādā veidā ieguvēji ir gan vietējā sabiedrība, kam pieejami velosipēdi, gan jaunieši, kam rodas iespēja sniegt maksas pakalpojumus, gan arī tūrisma pakalpojumu sniedzēji, kas var piedāvāt plašāku pakalpojumu klāstu tūristiem. Vienlaikus izvērtējot to, vai šāds tūrisma projekts nebūtu efektīvāk īstenojams sadarbībā ar kaimiņu teritorijām starpteritoriālas sadarbības ietvaros.

1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums

(obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors, atbilstoši iepriekšējo apakšnodaļu secinājumiem, specifiski apskata rīcības grupas sadarbības iespējas ar citām teritorijām vai citām valstīm. Šīs apakšnodaļas mērķis ir plašākā kontekstā apskatīt rīcības grupas teritorijas priekšrocību izmantošanas vai trūkumu novēršanas iespējas, izmantojot starpteritoriālas vai starptautiskas pieredzes.

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

Šajā nodaļā, stratēģijas sagatavotājs apskata starteriotriālas un starptautiskas sadarbības iespējas un to ietekmi uz 1.4.apakšnodaļā norādīto vajadzību apmierināšanu vai potenciāla efektīvāku izmantošanu.

Esošie sadarbības partneri:

Šeit apkopo informāciju par vietējās rīcības grupas esošajiem sadarbības partneriem:

- a) Vietējām rīcības grupām Latvijā un ārvalstīs, kuras teritoriāli, vajadzību līmenī vai citādāk ir līdzīgas rīcības grupai, kas sagatavo šo stratēģiju;
- b) Rīcības grupas teritorijā ietilpstošo pašvaldību, NVO un uzņēmēju starptautiskās sadarbības partneri.

Piemēram, vietējai rīcības grupai, kuras teritorijā nozīmīga ekonomikas nozare ir zirgkopība, ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar citu vietējo rīcības grupu citā valstī un šajā teritorijā ir veiksmīga zirgkopības pieredze, kuras apmaiņas rezultātā varētu būtiski paaugstināt nozares darbības efektivitāti. Vai vietējai pašvaldībai ir sadraudzības pašvaldība ar līdzīgām risināmām ekonomiskām problēmām – šādas saites būtu vieglāk izmantot starptautiskajā sadarbībā, jo vietējā līmenī jau ir apzināta sadraudzības pašvaldība, kā arī ir pieejamas kontaktpersonas sadarbības turpināšanai.

Iespējamie sadarbības virzieni un teritorijas:

Ja nav esošu sadarbības partneru vai arī esošie partneri nevarētu sniegt atbalstu aktuālo problēmu

risināšanā, tad šeit stratēģijas izstrādātājs, atbilstoši 1.4.apakšnodalījumā noteiktajām būtiskākajām ekonomikas jomām, sabiedriskajām aktivitātēm vai atbalstāmajiem pakalpojumiem, nosaka iespējamās sadarbības jomas:

- a) Ekonomiskajai sadarbībai – *piemēram, ja teritorija koncentrējas uz tūrisma nozares attīstību, tad starptautiskās sadarbības virziens varētu būt īpaši aizsargājama teritoriju tūrisma pakalpojumu tīkla izveidošana Baltijas valstīs;*
- b) Sabiedriskās aktivitātes – *piemēram, ja teritorijai nozīmīgi ir veicināt amatniecības kā vēstures mantojuma saglabāšanos, tad iespējama starptautiska sadarbība labāko un ekonomiski izdevīgāko ražošanas metožu apzināšanai un pieredzes apmaiņai;*

2. Stratēģiskā daļa

Šajā nodaļā stratēģijas izstrādātājs, balstoties uz esošās situācijas analīzi, SVID analīzi, teritorijas attīstības vajadzību un potenciāla novērtējumu, kā arī starpteritoriālās un starptautiskās sadarbības iespēju novērtējuma pamata, sagatavo stratēģisku redzējumu par teritoriju 2020.gadā.

Stratēģiskais redzējums sevi ietver nākotnes vīzijas definēšanu, kā arī mērķu, kurus nepieciešams īstenot definēšanu un starpteritoriālās un starptautiskās sadarbības mērķu noteikšanu.

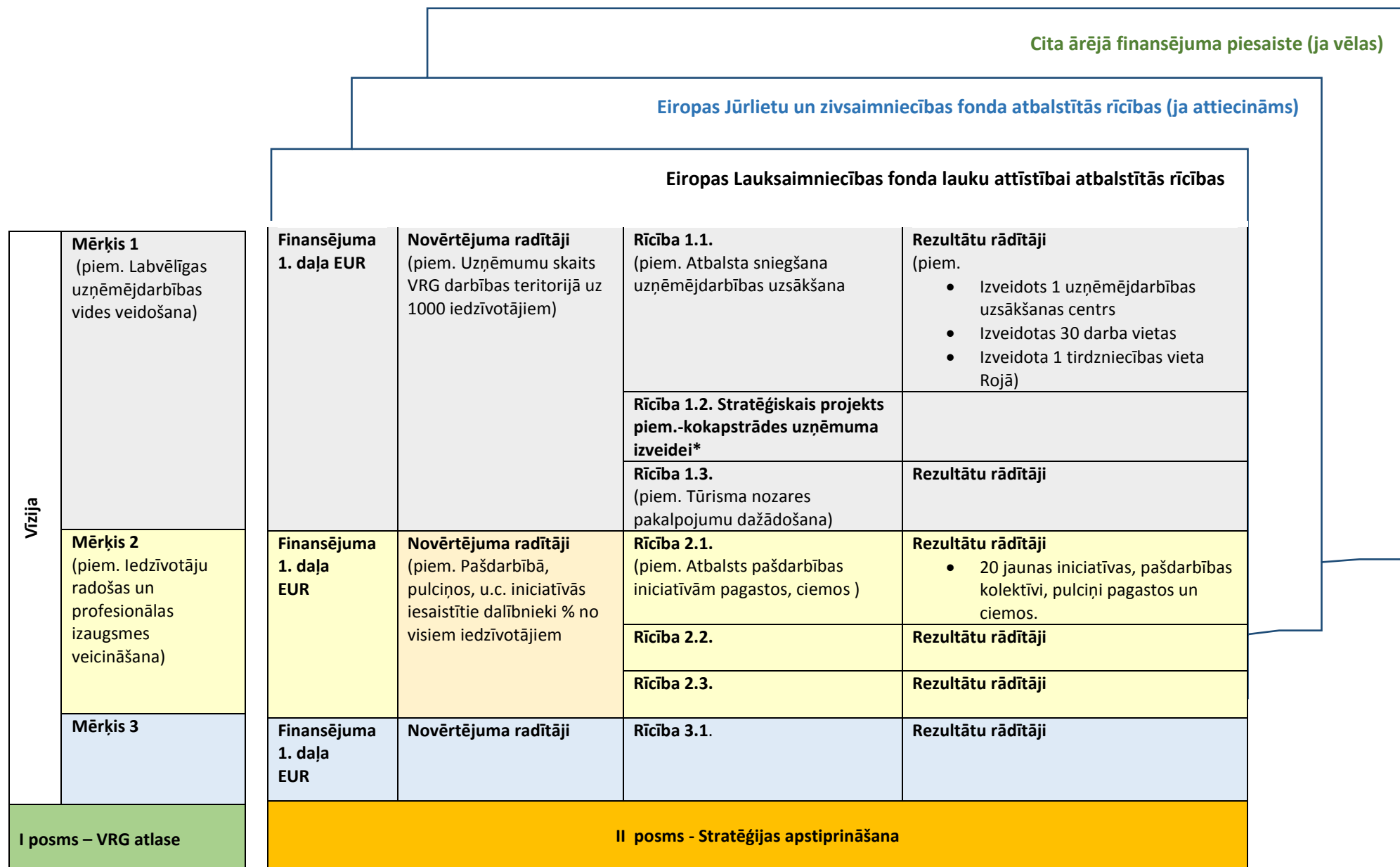
Šajā nodaļā arī aprakstāmi sasniedzamie rezultāti, kuri vērsti uz stratēģisko mērķu sasniegšanu.

Šajā nodaļā aprakstāmi arī stratēģijas inovatīvie elementi.

VRG atlasei jā sagatavo stratēģiskā daļa atbilstoši 2.1. punktam (skat. SHĒMU:1, zemāk) un VRG stratēģijas apstiprināšanai jā sagatavo turpmākās sadaļas.

SHĒMA 1: VRG stratēģijas 2015.-2020. izstrādes posmi

* Stratēģiskā projekta pamatojums tiks sniegts VRG Stratēģijas pielikumā.

2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi

(obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors, balstoties uz esošās situācijas analīzi, SVID analīzi, teritorijas attīstības vajadzību un potenciāla novērtējumu, kā arī starpteritoriālās un starptautiskās sadarbības iespēju novērtējuma pamata, sagatavo vīziju un stratēģiskos mērķus.

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

Vīzija īsi (līdz 600 zīmēm) un kodolīgi atklāj stratēģijas sagatavotāja redzējumu par to, kādai jābūt vietējās rīcības grupas teritorijai pēc stratēģijas ieviešanas, respektīvi – 2020.gadā. Vīzija parasti ir izteikta vienā teikumā un tā ietver “atslēgas vārdus”, kuri izsaka būtiskākos attīstības virzienus un elementus. Stratēģijas izstrādātājs pēc vīzijas definēšanas var sniegt īsu skaidrojumu par katru iekļauto “atslēgas vārdu”.

Piemēram,

Vietējās rīcības grupas teritorija nodrošina ikvienam sabiedrības loceklim dzīvot ekonomiski un sociāli aktīvā vidē, kur ikvienam ir nodrošināta iespēja radošai un profesionālai izaugsmei ražošanas jomā un pilsoniskai aktivitātei jebkurā teritorijas ciemā.

Atslēgas vārdi:

- 1. Ekonomiski aktīva vide – ir vide, kur ikvienam, kurš nolēmis uzsākt uzņēmējdarbību ir radīti atbalsta instrumenti ideju pārvēršanai uzņēmējdarbībā;*
- 2. Sociāli aktīva vide – ir vide, kurā ikvienam ir iespējas justies droši gan sociāli, gan ekonomiski, kur nodrošināti visi nepieciešamie pakalpojumi kvalitatīvai dzīves telpas izmantošanai;*
- 3. Radoša un profesionāla izaugsme ražošanas jomā – ikvienam ir iespēja pavadītu brīvo laiku atbilstoši savām interesēm un spējām, kā arī iespēja papildināt savas zināšanas un prasmes visas dzīves garumā, koncentrējot resursu uz ražošanas nozares attīstību;*
- 4. Pilsoniska aktivitāte jebkurā teritorijas ciemā – ikvienam ir prasmes un iespējas izteikt savu viedokli, ietekmēt lēmumu pieņemšanu sabiedrības interesēs, kas pārsvarā koncentrēta uz teritorijas mazāko vienību - ciems.*

Stratēģiskie mērķi atklāj īsi (līdz 1400 zīmēm) un kodolīgi atklāj stratēģiskos mērķus, kas izriet no vietējām vajadzībām un veicina vīzijas izpildi. Katrs mērķis tiek izteikts kā viens teikums. Mērķis būs pamats rīcību definēšanai, tādēļ ir lietderīgi izmantot vienotu numerācijas sistēmu visā stratēģijas tekstā, kur burti apzīmē – M (stratēģiskie mērķi), R (rīcības).

Mērķiem ir jābūt skaidri formulētiem, izmērāmiem, sasniedzamiem stratēģijas īstenošanas ietvaros, un ar plānotajiem resursiem, kā arī ar skaidri noteiktiem to sasniegšanas termiņiem.

Piemēram (atbilstoši iepriekš norādītajai vīzijai), vietējās rīcības grupas stratēģiskie mērķi var būt:

- M1 Atbalsta sniegšana uzņēmējdarbības uzsākšanai vai paplašināšanai tūrisma un lauksaimniecības nozarēs;*
- M2 Pieejama pakalpojumu sniegšanas tīkla izveidošana vietējās rīcības grupas darbības teritorijā;*
- M3 Iedzīvotāju radošas un profesionālas izaugsmes veicināšana;*
- M4 Nevalstisko organizāciju darbības veicināšana;*

Šajā nodaļā apraksta tikai stratēģisko virzienu, bet precīzas darbības šī mērķa sasniegšanai tiks aprakstīts rīcības plānā!

2.1.1. Starpterritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi (obligāta nodaļa)

Teksta garums – līdz 600 zīmēm

Starpterritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi izriet no iepriekš noteiktās vīzijas, kā arī 1.5.apakšnodaļā noteiktajām sadarbības vajadzībām. Kaut arī šis stratēģiskais mērķis ir daļa no kopējās vīzijas īstenošanas, tas tiek izdalīts atsevišķi, lai uzsvētu specifiskās sadarbības vajadzības un pamatotu vietējās rīcības grupas dalības nepieciešamību dažādos starptautiskos projektos un aktivitātēs.

Piemēram,

M5 Vietējo produktu virzīšana starptautiskos tirgos.

Vietējā rīcības grupa, pamatojoties uz izvērtēto esošo situāciju un ekonomiskās attīstības vajadzībām, ir secinājusi, ka būtiskākā ekonomiskās attīstības nozare ir tūrisms un lauksaimniecība, tādēļ par sadarbības mērķi ir noteikta vietējo tūrisma un lauksaimniecības produktu virzīšanas ārvalstu tirgos, veidojot kopīgus reklamās un tirdzniecības pasākumus ar ārvalstu sadarbības partneriem.

Šajā nodaļā apraksta tikai stratēģisko virzienu, bet precīzas darbības šī mērķa sasniegšanai tiks aprakstīts rīcības plānā!

2.2. Stratēģiskie novērtējuma rādītāji (obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors, balstoties esošajiem statistiskajiem rādītājiem, kā arī stratēģiskajiem mērķiem, nosaka stratēģiskos novērtējuma rādītājus

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

Stratēģiskos rezultātus nosaka tādēļ, lai noteiktos laika posmos būtu iespējams noteikt stratēģijas ieviešanas progresu, kā arī vērtēt to vai ir nepieciešami grozījumu stratēģijas ieviešanas gaitā, ja plānotie rezultāti netiek sasniegti.

Vienlaikus, stratēģijas izstrādātājam ir jāņem vērā, ka vietējā rīcības grupa nav vienīgais attīstības virzītājs savā darbības teritorijā, bet noteiktas darbības veiks arī pašvaldība un citas organizācijas. Lai novērtēšana būtu vienkāršāka un vērtējamie rezultāti viegli apkopojami, ieteicams izvēlēties vienu no 2 rezultātu noteikšanas metodēm:

- 1) Par rezultātu noteikt kādu publiskās datu bāzēs pieejamu statistisku rādītāju (skatīt 1.1.2.apakšnodaļu);
- 2) Par rezultātu noteikt kādu rādītāju, kas noteikts pašvaldību attīstības programmas, jo arī pašvaldībām ir jāapkopo noteiktos uzraudzības rādītājus par attīstības programmas ieviešanas progresu.

Novērtējuma rādītāji tiek izmantoti tie paši, kuri ir definēti esošajā situācijā (skat. 1.1.2.).

Piemēram, turpinot 2.1.apakšnodaļā noteikto stratēģisko mērķu papildināšanu ar rezultātiem:

Stratēģiskais mērķis	Novērtējuma rādītājs	Novērtēšanas periods
<i>M1 Labvēlīgas uzņēmējdarbības vides veidošana</i>	Uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā uz 1000 iedzīvotājiem (pieejams www.csb.gov.lv)	Bāze 2014.gads (no 1.1.2.nodaļas) – 230 2017.gads – 230 2020.gads – 230 Mērķis ir saglabāt esošo uzņēmumu skaitu un sniegt

		atbalstu to veiksmīgai attīstībai
...		
<i>M3 Iedzīvotāju radošas un profesionālas izaugsmes veicināšana</i>	Dalībnieku skaits pašdarbības kolektīvos, pulciņos, u.c. iniciatīvās	Bāze 2014.gads (no 1.1.2.nodaļas) – 100 2017.gads – 130 2020.gads – 160 Mērķis ir aizvien vairāk iedzīvotāju iesaistīt sabiedriskās aktivitātēs

Šajā nodaļā nosaka tikai vispārīgus sociāli ekonomiskus rādītājus, jo katras paredzētās rīcības iznākuma rādītāji tiks definēti stratēģijas 3.nodaļā!

2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana

(obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors apraksta jauninājumus, ko vietējā rīcības grupa plāno ieviest teritorijas attīstībā, īstenojot šo stratēģiju.

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

Ar jauninājumiem, jeb inovācijām, tiek saprasts jebkurš jauninājums konkrētajā teritorijā (nevis reģionā, valsti vai plašāk) tādā jomās kā partnerība, metodes, pārvaldība, u.c. Kopumā būtu jāmin ne vairāk kā 3 radītie jauninājumi. Inovācijas jeb jauninājumi ir jauni pakalpojumi, jauni produkti, jauni risināji, u.c. vietējās rīcības grupas teritorijā.

Kā tipiskākos jauninājumus ieviešanas piemērus var minēt:

- 1) Partnerības sastāvs, piemēram, partnerībā tiek iesaistītas jaunas mērķa grupas – esošie bezdarbnieki, jaunieši, kuri vēlas uzsākt uzņēmējdarbību, u.c., kas līdz šim partnerībā nav darbojušies vai arī bijuši neaktīvu biedru statusā;
- 2) Uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsta sistēma, piemēram, vietējā rīcības grupa definē un ievieš pilnu uzņēmējdarbības uzsākšanas ciklu – no apmācībām par idejas attīstību un biznesa plāna radīšanas līdz telpu aprīkošanai un uzņēmuma darbības uzsākšanai;
- 3) Uz vietējiem resursiem balstītu darbību īstenošana, piemēram, vietējā rīcības grupa noteiktu atbalsta apjomu sniedz tikai tiem uzņēmējiem, kas piesaista darbiniekus no konkrētās vietējās rīcības darbības teritorijas, mazinot būtisku vietējo problēmu. Vienlaikus rīcības grupa nodrošina vietējā cilvēkkapitāla atbilstošu zināšanu un prasmju attīstību;
- 4) Uz citu teritoriju vai valstu pieredzi balstīti attīstības elementi, piemēram, ieviesta sabiedrisko aktivitāšu īstenošana kopienu centros un atbalstīta kopienu centru veidošanās, līdzīgi kā ciemu centri Igaunijā;
- 5) Brīvā laika pavadīšana kļūst par ekonomisko darbību, piemēram, vietējā rīcības grupa īpaši atbalsta projektus, kuru ietvaros vietējās interešu grupas savus brīvajā laikā radītos produktus piemēro tirgus vajadzībām un sāk to pārdošanu.

Vietējā rīcības grupa arī var izvērtēt iespēju pielietot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātos Radošuma balvas kritērijus kā jauninājumu pamatu un vērtēšanas kritēriju projektu līmenī (skatīt - http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/Prese//RB_2012_nolikums_un_krite)

[riji.pdf](#) :

- 1) oriģinalitāte - netradicionāli risinājumi teritorijas attīstības veicināšanai un identitātes stiprināšanai, kas ir radīti un īstenoti konkrētajā pašvaldībā vai pārņemti no citām Latvijas pašvaldībām vai ārvalstu prakses, veiksmīgi pielāgojot tos vietējiem apstākļiem;
- 2) resursu izmantošanas efektivitāte – risinājumi teritoriju attīstībai, kas balstās uz vietējiem resursiem un vērtībām un palīdz ilgtermiņā atrisināt konstatētās problēmas bez lieliem finanšu resursu ieguldījumiem;
- 3) sabiedriskā nozīme (ilgtspēja) – risinājumi, kas atstāj pozitīvu ietekmi uz vietējo sabiedrību, aktivizējot vietējos iedzīvotājus;
- 4) atvērtība – risinājumi, kas apliecina pašvaldības atvērtību un atbalstu jaunām idejām un starpdisciplinārai pieejai, kā arī toleranci pret citādi dzīvojošiem, domājošiem un strādājošiem;
- 5) partnerība – risinājumi, kas veicinājuši sadarbību un dažādu nozaru / jomu kopdarbu un mijiedarbi teritorijas attīstības jautājumu risināšanā;
- 6) integrēta (pārnozariska) pieeja – risinājumi, kas paredz nozaru savstarpēju koordināciju, panākot, ka vienas nozares risinājumi ietekmē un papildina citu nozaru attīstību, tādā veidā nodrošinot kompleksu jautājumu risināšanu teritorijas attīstībai.

Šajā nodaļā stratēģijas sagatavotājam ir īsumā jāapraksta, kā paredzētie jauninājumi uzlabos stratēģisko mērķu sasniegšanas rezultātus.

Piemēram,

Izveidojot uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsta sistēmu, kā arī partnerības sastāvā aktivizējot esošos bezdarbniekus, paredzams, ka viņi iegūs vairāk informācijas par uzņēmējdarbības uzsākšanu, kā arī būs motivētāki sākt savu privāto biznesu, uzlabojot stratēģisko mērķu iznākuma rādītāju - Uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā uz 1000 iedzīvotājiem.

3. Rīcības plāns uzdevumu izpildei

Nodaļa ietver vismaz vienu Rīcības plānu, bet var būt arī trīs Rīcības plāni, tie ir:

- Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstītās rīcības;
- Eiropas Jūras lietu un zivsaimniecības fonda atbalstītās rīcības (ja attiecināms);
- Rīcības plāns cita ārējā finansējuma piesaistei (ja VRG to vēlas). Šo rīcības plānu Komiteja nevērtēs.

Visām rīcībām ir jābūt pamatotām ar sadaļā 1.4. identificētajām teritorijas attīstības vajadzībām un potenciālu, turklāt visām rīcībām ir jānovērtina stratēģisko mērķu sasniegšanas novērtējuma rādītāju izpilde.

Katrai rīcībai tiek noteikti savi rezultātu rādītāji, kas parāda kādā apjomā ir plānota šī rīcība.

Rīcības plāns VRG stratēģijas īstenošanai ir laika posmam no 2015 līdz 2020. gadam un tajā tiek plānotas rīcības atbilstoši piešķirtajam finansējumam. Rīcības plāns 2015. gadā tiek sagatavots VRG stratēģijas 1. daļas finansējumam, kuru jāapgūst līdz 2018. gada beigām, sasniedzot mērķu novērtējuma rādītājus vismaz 85% apmērā, lai tad 2019. gadā saņemtu atlikušo otro finansējuma daļu.

3.1. Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstītās rīcības (obligāta nodaļa)

Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. Pasākums 19. LEADER pieejas pasākums „Vietējās attīstības stratēģijas”:

Apakšpasākums 19.2. „Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju” :

- Aktivitāte „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” (investīciju atbalsts – pamatlīdzekļu iegāde, būvniecības izmaksas, vispārējās izmaksas, nemateriāli ieguldījumi);
- Aktivitāte „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” (investīciju atbalsts – pamatlīdzekļu iegāde, būvniecības izmaksas, vispārējās izmaksas, nemateriāli ieguldījumi, kā arī darbības izmaksas, personāla izmaksas, mācību izmaksas, ar sabiedriskajām attiecībām saistītas izmaksas, finanšu izmaksas)

Apakšpasākums 19.3. “Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība” (pamatlīdzekļu iegāde, vispārējās izmaksas, darbības izmaksas, personāla izmaksas, mācību izmaksas, ar sabiedriskajām attiecībām saistītas izmaksas, finanšu izmaksas):

- Starpteritoriālā sadarbība starp VRG nacionālajā līmenī;
- Starpvalstu sadarbība starp VRG un līdzīgām organizācijām.

Nr.	Rīcība	Indikatīvais atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalsta 1.daļu)	LAP 2014.-2020. atbilstošais pasākums	Īstenošanas kārtu skaits un termiņi (izsludināšanas princips)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (euro)
1.1.	Atbalsta sniegšana			1 kārtā	80	100 000

	uzņēmējdarbības uzsākšanai	30	19.2.	2015		
1.2.	Stratēģiskais projekts...	10 25	19.2. 19.2.	1 kārtā 2016	80	100 000
1.3.	Tūrisma nozares pakalpojumu dažādošana			2 kārtas 2016	70	60 000
2.1.	Atbalsts pašdarbības iniciatīvām pagastos, ciemos	10	19.2.	3 kārtas 2016 (2 kārtas) 2017 (1 kārtas)		
2.2.	...					
3.1.	Tūrisma pakalpojumu popularizēšana	10	19.3	Nepārtraukta iesniegumu pieņemšana LAD		
3.2.						
4.1.						

3.2. Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda atbalstītās rīcības (ja attiecināms)

Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.gadam.

Atbalstāmās aktivitātes:

- 1) pievienotās vērtības veidošana, darbvietu radīšana, jauniešu piesaiste un inovācijas veicināšana visos zvejas un akvakultūras produktu piegādes ķēdes posmos;
- 2) dažādošanas atbalstīšana zivsaimniecībā un ārpus tās, mūžizglītības un darbvietu radīšanas veicināšana zivsaimniecībai nozīmīgajās teritorijās;
- 3) zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju vides resursu vairošana un izmantošana, tostarp klimata pārmaiņu seku mazināšanas darbības;
- 4) sociālās labklājības un kultūras mantojuma, tostarp zvejas, akvakultūras un jūras kultūras mantojuma, veicināšana zivsaimniecībai nozīmīgajās teritorijās;
- 5) zivsaimniecības kopienu nozīmes stiprināšana vietējā attīstībā un vietējo zivsaimniecības resursu pārvaldība.

Sadarbības pasākumi:

- Starpteritoriālā sadarbība starp VRG nacionālajā līmenī;
- Starpvalstu sadarbība starp VRG ES dalībvalstīs.

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

Nr.	Rīcība	Indikatīvais atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalsta 1. daļu)	LAP 2014.-2020. atbilstošais pasākums	Īstenošanas kārtu skaits un termiņi	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (euro)
1.1.	Piestātņu atjaunošana	10	5.1	1 kārtā 2016		

	zivsaimniecības uzņēmumiem					
1.2.						
2.1.	Atbalsts tūrisma infrastruktūras izveidošanai zivsaimniecības uzņēmumiem	30	5.1	3 2016(2kārtas) 2017 (1 kārtā)		
2.2.	...					
3.1.	Labās prakses pārņemšana zivsaimniecības uzņēmumu un vietējās teritorijas mārketingā	5	5.1	Nepārtraukta iesniegumu pieņemšana LAD		

3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums (obligāta nodaļa)

Teksta garums – līdz 1000 zīmēm

Vietējās rīcības grupas atbilstoši identificētajām vajadzībām novērtē nepieciešamību izstrādāt vai neizstrādāt rīcības plānu cita ārējā finansējuma piesaistei. Taču šo rīcības plānu Komiteja, apstiprinot VRG stratēģiju, nevērtēs.

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

Nr.	Rīcība	Plānotais finansējuma avots	Indikatīvi plānotais projekta pieteikuma iesniegšanas laiks	Indikatīvais finansējuma apjoms EUR
1.1.	Apmācības ideju ģenerēšanā ciemu attīstībai	SIF	2016	1000
1.2.				
2.1.				
2.2.				

3.4. Rīcību rezultātu rādītāji (obligāta nodaļa)

Katram no rīcību plāniem ir pievienoti rīcību rezultātu rādītāji, kas parāda arī plānotās rīcības apjomu. Rezultātu rādītājiem ir jābūt izmērāmiem.

Teksta garums – līdz 3000 zīmēm katram RP

Rīcība 1.1. (piem. Atbalsta sniegšana uzņēmējdarbības uzsākšanai, t.sk. stratēģiskais projekts piem.-kokapstrādes uzņēmuma izveidei*)	Rezultātu rādītāji (piem. <ul style="list-style-type: none"> Izveidots 1 uzņēmējdarbības uzsākšanas centrs
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Izveidotas 30 darba vietas • Izveidota 1 tirdzniecības vieta Rojā)
Rīcība 1.2. (piem. Tūrisma nozares pakalpojumu dažādošana)	Rezultātu rādītāji
Rīcība 2.1. (piem. Atbalsts pašdarbības iniciatīvām pagastos, ciemos)	Rezultātu rādītāji <ul style="list-style-type: none"> • 20 jaunas iniciatīvas, pašdarbības kolektīvi, pulciņi pagastos un ciemos.
Rīcība 2.2.	Rezultātu rādītāji
Rīcība 2.3.	Rezultātu rādītāji
Rīcība 3.1.	Rezultātu rādītāji

3.5. Stratēģiskie projekti

(izvēles nodaļa)

Šajā apakšsadaļā stratēģijas autors sniedz stratēģisko projektu īsu aprakstu. Detalizēts stratēģisko projektu pamatojums tiek pievienots Rīcības plāna pielikumā.

Teksta garums – līdz 1000 zīmēm

Stratēģiskie projekti ir ietverti Rīcības plānos kā atsevišķa rīcība, bet to pamatojums ir sniegts Rīcības plānu pielikumā.

Stratēģiskais projekts ir VRG identificēts projekts, kura īstenošana ir vitāli nepieciešama stratēģijā noteiktā mērķa sasniegšanai, tas var būt arī obligāti izpildāms priekšnosacījums, lai varētu tikt īstenotas citas plānotās rīcības. Stratēģiskie projekti veido ierobežotu projektu atlasu.

Piemēram:

1) Lai nodrošinātu vietējo zivsaimniecības produktu realizāciju vietējā tirgū ir nepieciešams izveidot vienu tirdzniecības vietu. Rezultatīvais rādītājs ir vienas tirdzniecības vietas izveide XX pilsētā, kas ir skaitliski un teritoriāli ierobežojošs.

2) Lai nodrošinātu darba vietas 20 kokapstrādes strādniekiem, kuri ir zaudējuši darbu, jo uzņēmums ir pārtraucis savu darbību, tiks sniegts atbalsts viena kokapstrādes uzņēmuma izveidei XX pagastā, kas ir skaitliski un teritoriāli ierobežojošs.

4. Īstenošana un novērtēšana

Šajā nodaļā ir jāparāda, ka vietējai rīcības grupai ir skaidras procedūras un kapacitāte efektīvai stratēģijas īstenošanai.

4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām.

(obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors parāda savu izpratni par informācijas tīklu veidošanu VRG teritorijā un sadarbības nodrošināšanu starp tajā esošajām organizācijām.

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

VRG informācijas tīklu veidošana ietver:

- Informācijas nodrošināšanu visas VRG teritorijas iedzīvotājiem, uzņēmējiem un NVO par VRG stratēģijas īstenošanas uzsākšanu un projektu konkursiem;
- Plānotos informēšanas veidus, t.sk. sanāksmes, publikācijas, u.c. par īstenotajiem projektiem un to sasniegtajiem rezultātiem;

Sadarbības nodrošināšanas apraksts ietver:

- Kopīgas tikšanās kopprojektu ideju attīstībai;
- Jaunu, inovatīvu risinājumu meklējumi sadaļā 1.4. identificētajām teritorijas attīstības vajadzībām un potenciāla izmantošanai;
- Informācijas nodrošināšana par sadarbības iespējām.

Viens no VRG darbības uzdevumiem stratēģijas īstenošanā ir arī teritorijas aktivizēšana, kas paredz informācijas un pieredzes apmaiņas pasākumu rīkošanu ar nolūku informēt un popularizēt vietējā sabiedrībā SVVA stratēģiju un veicinātu SVVA stratēģiju īstenošanu, kā arī sniegt atbalstu potenciālajiem atbalsta saņēmējiem projektu ideju radīšanā, projektu izstrādāšanā un projektu iesniegumu sagatavošanā. Stratēģijas autors īsumā apraksta, kā tiks nodrošināta šī uzdevuma izpilde. Tāpat aktivizēšanas izmaksas var iekļaut arī īpašas personāla, kas atbildīgs par aktivizēšanas pasākumu īstenošanu, izmaksas. Līdz ar to ir iespējams veidot vietējo koordinatoru jeb teritorijas aktivizētāju tīklu, kas var uzturēt ciešāku saikni un informācijas apmaiņu starp VRG un iedzīvotājiem.

4.2. Sinerģiju nodrošināšana ar Eiropas Savienības struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem

(obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors parāda savu izpratni par sinerģijas nodrošināšanu ar ES struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem (turpmāk tekstā - SAM).

Teksta garums – līdz 3000 zīmēm

Būtiskākie SAMi, kas koordinētā veidā uzlabotu mērķu sasniegšanu ir sekojoši:

5.5.1. saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus

Investīcijas paredzētas teritorijās ar pilnvērtīgi neizmanto tu attīstības potenciālu – kultūrvēsturisko teritoriju un ainavu koncentrācijas vietās ar izcilām kultūras un dabas vērtībām, izņemot Natura 2000 tīklā Latvijā iekļautās teritorijas. Investīcijas tiks veiktas saskaņā ar attiecīgās pašvaldības attīstības programmu.

Indikatīvās atbalstāmās darbības: uz attīstības programmām balstīta, nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma objektu un saistītās infrastruktūras atjaunošana, pārbūve un restaurācija, jaunas infrastruktūras būvniecība ar mērķi pilnveidot kultūras un dabas mantojuma objektā nodrošinātos pakalpojumus, kā arī jaunu pakalpojumu izveidi.

Piemēram: piekļuves nodrošināšana jūras piekrastei (ceļš, veloceliņš, auto stāvlaukums, u.c.)

5.4.1.SAM: saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas

Lai nodrošinātu dabas vērtību nenoplicināšanu, dabas mantojuma saglabāšanu un ekoloģisko prasību ievērošanu, tiks veikti teritorijas labiekārtojumi, tādējādi novirzot iespējamās tūrisma plūsmas uz Natura 2000 teritorijas daļām ar lielāku vides ietilpību vai to pieguļošajām teritorijām.

Plānotie pasākumi Natura 2000 teritorijās, ir paredzēti saskaņā ar Natura 2000 teritoriju prioritāro rīcību programmu un tiks īstenoti saskaņā ar dabas aizsardzības plānos noteikto. Projektu iesniegumu atlases laikā tiks prioritāri atbalstīti pasākumi, kas vienlaikus ar dabas aizsardzību dos arī lielāku pienesumu ekonomikas attīstībā un IKP pieaugumam.

Piemēram: labiekārtotas velo un gājēju takas uz piekrasti cauri dabas parka.

Piedāvājums no ELFLA un EJZF:

ELFLA – tūrisma uzņēmumu un pakalpojumu sniedzēju atbalsts;

EJZF – piekrastes uzņēmējdarbības atbalsts

Piemēram: velo nomas punkta izveide, kafejnīcas izveide, elektromobiļa pakalpojums tūristiem, u.c.

3.1.1.SAM: sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs.

SAM ietvaros tiks veicināta jaunu komersantu veidošana, esošu komersantu izaugsme un apstrādes rūpniecības īpatsvara pieaugums, kam būs tieša ietekme uz jaunu darba vietu radīšanu, produktivitātes kāpumu un inovāciju pakalpojumu pieprasījuma pieaugumu.

Sekmīgai komercdarbības atbalsta sistēmas funkcionēšanai tiks nodrošināts ne tikai nepieciešamais finansiālais atbalsts, bet arī konsultatīvie pakalpojumi un apstrādes rūpniecības komersantu vajadzībām atbilstoša infrastruktūra, t.sk. telpas.

Piemēram: Telpas uzņēmējiem uzņēmējdarbības uzsākšanai, u.c.

Piedāvājums no ELFLA un EJZF:

ELFLA – tiešas investīcijas jaunu uzņēmumu veidošanā;

EJZF – tiešas investīcijas jaunu piekrastes uzņēmumu veidošanā.

Piemēram: Aprīkojums jaunajam uzņēmējam, kurš uzsāk darbu uzņēmējdarbības centrā.

8.1.2.SAM: uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi

Demogrāfiskās prognozes norāda, ka esošais visu pakāpju izglītības iestāžu tīkls nākotnē netiks racionāli izmantots. Latvijas demogrāfiskās prognozes ir nozīmīgs priekšnosacījums izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai nākamajos septiņos gados. Padarot izglītības iestāžu tīklu efektīvāku, rodas iespēja optimāli izmantot pedagoģiskos un infrastruktūras resursus un nodrošināt piekļuvi kvalitatīvai izglītībai.

2014.–2020.gada plānošanas periodā plānots attīstīt trūkstošos infrastruktūras elementus, rezultātā radot pievilcīgu mācību vidi kvalitatīva un mūdienu prasībām atbilstoša mācību procesa nodrošināšanai, it īpaši vidējās izglītības posmā.

Piemēram: skolu infrastruktūras attīstība – sporta zāle, ķīmijas kabinets, u.c.

Piedāvājums no ELFLA - atbrīvotās telpas iespējams izmantot fiziskā, sociālā, cilvēkkapitāla stiprināšanai un kultūras kapitāla stratēģiskai un ilgtspējīgai izmantošanai.

Piemēram: Atbrīvotajā skolas telpās veidot ciema sabiedrisko centru.

4.3. Projektu vērtēšanas kritēriji un kārtība, t.sk. interešu konflikta novēršana (obligāta nodaļa)

Šajā apakšsadaļā tiek noteikti VRG projektu vērtēšanas kritēriji un kārtība.

VRG izvērtē projektu konkursam iesniegto projektu atbilstību stratēģijai pēc sekojošiem kritērijiem, kas noteikti katrai rīcībai un ļauj prioritizēt jeb sarindot projektus pēc to ieguldījuma stratēģijas mērķu sasniegšanā:

ES fonds	Stratēģiskais mērķis	Stratēģijas rīcība	Atlases kritērijs
ELFLA	Mērķis 1 piem. Labvēlīgas uzņēmējdarbības vides veidošana	Rīcība 1.1. piem. Atbalsta sniegšana uzņēmējdarbības uzsākšanai	Atbilst stratēģijai
			Izveidoto darbavietu skaits
			Mērķa grupu iesaiste
		Ir inovatīvs	
		Ir kopprojekts	
		Rīcība 1.2. Stratēģiskais projekts ..	
	Rīcība 1.3. piem. Tūrisma nozares pakalpojumu dažādošana	Atbilst stratēģijai	
		Nav sezonāls pakalpojums	
		Izveidoto darbavietu skaits	
		Ir inovatīvs	
Ir kopprojekts			
Mērķis 2	Rīcība 2.1.		
	Rīcība 2.2.		
	Rīcība 2.3.		
Mērķis 3	....		
EJZF	Mērķis 1	Rīcība 1.1	
		Rīcība 1.2.	
	Mērķis 2	Rīcība 2.1.	
	Mērķis 3	....	
ESF	Mērķis 1	...	
	.....	...	

Stratēģiskajiem projektiem tiek plānota ierobežotas atlases procedūra, kur projektu konkurss tiek organizēts, piemēram, vienas tirdzniecības vietas izveide XX pilsētā. VRG saņemtos projektu vērtē pēc atlases kritērijiem un sarindotos projektus nodod LAD lēmuma pieņemšanai.

ES fonds	Stratēģiskais mērķis un rīcība	Stratēģiskais projekts	Atlases kritērijs
ELFLA	Mērķis 1: Labvēlīgas uzņēmējdarbības vides veidošana Rīcība 1.1: Atbalsta sniegšana uzņēmējdarbības uzsākšanai	Vienas tirdzniecības vietas izveide XX pilsētā	Atbilst stratēģijai
			Izveidoto darbavietu skaits
			Izveides termiņš
			Ilgspējas apliecinājums
Ir kopprojekts			
EJZF	...	...	...

Tiek aprakstīta pārredzama projektu atlases procedūra ar atsaucēm uz MK ...noteikumiem un atbilstošajiem normatīvajiem aktiem, kā arī norādīts kā tiks novērsti iespējamie interešu konflikti.

4.4. Stratēģijas īstenošanas uzraudzība un novērtēšana (obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors apraksta kā tiks organizēta un veikta stratēģijas īstenošanas pastāvīga uzraudzība un periodiska novērtēšana, kas ietver ne tikai rezultātu un novērtējuma rādītāju apzināšanu, bet arī turpmākās darbības stratēģijas īstenošanai, adaptējot stratēģijas rīcības plānu mainīgajiem VRG teritorijas attīstības apstākļiem.

Teksta garums – līdz 3000 zīmēm

Tiek norādīts:

- veids un avots, kā tiks savākti un apkopoti rīcību rezultatīvie un mērķu sasniegšanas novērtējuma rādītāji;
- kā tiks vērtēts pats īstenošanas process;
- kā VRG teritorijā tiks izplatīta informācija par stratēģijas īstenošanu un tās rezultātiem;
- kā VRG stratēģijas īstenošanas rezultāti sniedz ieguldījumu Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Jūras lietu un zivsaimniecības fonda atbalstīto rīcību īstenošanai nacionālajā līmenī (ir saskanīgi mērķu sasniegšanas rādītāji, piemēram – radīto darba vietu skaits), tai skaitā ieguldījumu 6 prioritātes 6B un 6A mērķa virzienos un horizontālajos mērķos – vide un klimats;
- kā stratēģija nodrošina vienādas iespējas, tajā skaitā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un jauniešiem VRG stratēģijas īstenošanā;
- kā VRG stratēģijas īstenošanas rezultāti sniedz ieguldījumu pašvaldības(u) attīstības programmu īstenošanā.

4.5. Stratēģijas īstenošanas organizācija (obligāta nodaļa)

Šajā apakšnodaļā stratēģijas autors apraksta kā tiks organizēts administratīvais darbs stratēģijas īstenošanai, t.sk. komunikācijas pasākumi. Tiek aprakstīts cik liela apjoma biroja darbs tiek plānots un kā tiks nodrošināta biroja darba efektivitāte.

Teksta garums – līdz 3000 zīmēm

Latvija plāno īstenot SVVA piesaistot divu fondu finansējumu, t.i., ELFLA un EJZF, kur ELFLA ir izvēlēts par vadošo fondu. Kārtējās izmaksas un aktivizēšana no EJZF tiks finansēta tikai tām ZVRG, kuru stratēģijās netiek piesaistīts ELFLA finansējums. Pārējām ZVRG kārtējās izmaksas un aktivizēšana tiks finansēta no ELFLA.

Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.gadam - SVVA īstenošanai pieejams finansējums- kārtējās izmaksas un aktivizēšana. ZVRG kārtējām izmaksām un aktivizēšanai tiks maksāti avansi.

Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam VRG stratēģijas īstenošanai pieejams finansējums apakšpasākumā 19.4 „Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana” kur atbalstu saņem VRG:

1) VRG darbības nodrošināšanas izmaksas; 2) Aktivizēšanas izmaksas, tajās tiek iekļautas arī īpašas personāla izmaksas.

Atbalsta intensitāte līdz 100%.

Atbalsts no ELFLA apakšpasākuma ietvaros nepārsniedz 15% no kopējā vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā finansējuma apjoma. Tas var tikt palielināts līdz 20% īpašos gadījumos, lai nodrošinātu ELFLA kā vadošā fonda funkcijas izpildi.

Vēlams pievienot arī organizatorisko shēmu.

5. Finansējuma sadales plāns un principi (sadale sinerģijā ar citiem pieejamiem finansējumiem, tai skaitā laika grafika veidošana)

(obligāta nodaļa)

Šajā nodaļā autors norāda optimālo finansējuma sadalījumu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai. Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem finansējums tiek sadalīts pa vietējās attīstības stratēģijā noteiktajiem mērķiem. Finansējuma sadalījums ir neatņemama stratēģijas daļa, tāpēc grozījumi finansējuma sadales plāna tiks uzskatīti par grozījumiem stratēģijā, kas ietver attiecīgu grozījumu veikšanas procedūru.

Stratēģiskie mērķi	Atbalsta apmērs (1.daļa) % pret kopējo atbalstu ELFLA un EJZF	
	ELFLA	EJZF
Mērķis 1 (piem. Labvēlīgas uzņēmējdarbības vides veidošana)	t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai	
Mērķis 2 (piem. Iedzīvotāju radošas un profesionālās izaugsmes veicināšana)	t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai	
Mērķis 3		
KOPĀ:	100%	100%
t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai	vismaz 50% no ELFLA	X

Stratēģiskie mērķi	Atbalsta apmērs (1.daļa) EUR		
	ELFLA	EJZF	KOPĀ
Mērķis 1 (piem. Labvēlīgas uzņēmējdarbības vides veidošana)	t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai		
Mērķis 2 (piem. Iedzīvotāju radošas un profesionālās izaugsmes veicināšana)	t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai		
Mērķis 3			
KOPĀ:			
t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai		X	X

(ieteicamā nodaļa)

Pieejamā finansējuma plūsmas pārskatāmības labad ir ieteicams finansējuma sadales plānu papildināt ar finansēšanas laika grafiku, kas var palīdzēt stratēģijas īstenotājiem plānot pieteikšanos ar projektu idejām. Šādam finansējuma sadales plāna papildinājumam ir informatīvs raksturs un tas ar VRG atbildīgās pārvaldes institūcijas lēmumu tiek aktualizēts atbilstoši reālajai situācijai.

Stratēģiskie mērķi	Finansējuma 1.daļa EUR															
	ELFLA				EJZF				Citi (norādīt avotus)				KOPĀ			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Mērķis 1 (piem. Labvēlīgas uzņēmējdarbības as vides veidošana)																
Mērķis 2																
KOPĀ:																
t.sk. u-darbības attīstībai																

Plānojot finansējumu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai, VRG ir jānosaka arī maksimālais pieejamais finansējums rīcību ietvaros. Šim nolūkam ieteicams izmantot sekojošo tabulu. Šim finansējuma sadales plāna papildinājumam ir informatīvs raksturs un tas ar VRG atbildīgās pārvaldes institūcijas lēmumu tiek aktualizēts atbilstoši reālajai situācijai.

Stratēģiskie mērķi	Finansējuma 1.daļa EUR															
	ELFLA				EJZF				Citi (norādīt avotus)				KOPĀ			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Mērķis 1 (kopā)																
Rīcība 1.1.																
Rīcība 1.2.																
Mērķis 2																
Rīcība 2.1.																
Rīcība 2.2.																
Rīcība 2.3.																
Mērķis 3																
Rīcība 3.1.																
KOPĀ:																
t.sk. u-darbības attīstībai																

Pielikumi

Vietējās attīstības stratēģijas pielikumos pievieno paskaidrojošo informāciju, kas detalizētāk apraksta atsevišķus vietējās attīstības stratēģijas aspektus, kā arī detalizētāk apraksta procesus, kas siastīti ar stratēģijas izstrādi, stratēģijas apstiprināšanu un grozījumu veikšanu, projektu vērtēšanu, interešu konflikta novēršanu u.tml.

Vietējās attīstības stratēģijas pielikumiem ir informatīvs raksturs un tajos iekļautā informācija ir apstiprināta ar VRG atbildīgās pārvaldes institūcijas lēmumu. Atsevišķus pielikumus pēc vietējās attīstības stratēģiju atlases komitejas ieteikuma būs nepieciešams saskaņot ar Lauku atbalsta dienestu vai arī vietējās attīstības stratēģiju atlases komiteju, ja izmaiņas dokumentu saturā var ietekmēt atbilstību atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

P1 Stratēģijas sasaiste ar iepriekšējā plānošanas periodā sasniegtajiem rezultātiem:
Šajā pielikumā autors apraksta, kādā veidā (ja tas ir attiecināms) tiek veidota stratēģijas sasaiste ar iepriekšējā plānošanas periodā paveikto.

Teksta garums – līdz 2000 zīmēm

Aprakstā tiek uzskaitīti nozīmīgākie sasniegtie rezultāti kā arī parādīts kā šie rezultāti tiek izmantoti turpmākajā stratēģijas īstenošanas posmā.

Autors var identificēt nozīmīgākos izaicinājumus vai iedzīvotāju vajadzības, kas tika risinātas iepriekšējā plānošanas periodā, un norādīt uz to, vai šie izaicinājumi ir atrisināti vai arī nepieciešams turpināt investēt vājo pušu novēršanā un stipro pušu attīstībā (Skat. SVID analīzi).

Noslēdzoties 2007.-2013.gada plānošanas periodam ir veikti VRG darbības teritoriju attīstības stratēģiju īstenošanas izvērtējumi. Vēlams nozīmīgākos secinājumus un rekomendācijas iekļaut stratēģijas sasaistes aprakstā lai pamatotu VRG izvēlētas turpmākās rīcības.

P2 Stratēģijas izstrādes procesa apraksts:

Šajā pielikumā autors apraksta, kādā veidā ir noticis vietējās attīstības stratēģijas izstrādes process, kas ļauj pārliecināties, ka dokuments ir sagatavots atbilstoši sabiedrības virzītas vietējās attīstības un LEADER pieejai, t.i., pieeja no „apakšas uz augšu”, kad iniciatīva nāk no vietējiem iedzīvotājiem, iesaistoties savas teritorijas problēmu identificēšanā un risināšanā.

Iesaistītās personas un organizācijas

VRG veido sarakstu ar organizācijām un personām, kas ir iesaistījušās vietējās attīstības stratēģijas izstrādē, piemēram, sniegušas priekšlikumus, piedalījušās aptaujās, diskusijās, fokusa grupās, pieņēmušas lēmumu par vietējās attīstības stratēģijas apstiprināšanu.

Ja ir iespējams, tad, veidojot sarakstus, var arī norādīt iesaistīto personu un organizāciju iesaistes līmeni. Piemēram, saraksts ar personām un organizācijām, kas lēma par vietējās attīstības stratēģijas apstiprināšanu. (Tradicionāli tas ir saraksts ar VRG pārvaldes institūcijas dalībniekiem.)

Var pastāvēt arī objektīvi apstākļi, kad nav identificējamās iesaistītās personas un organizācijas, piemēram, anonīmas iedzīvotāju aptaujas, intervijas u.tml. Šādos gadījumos var pieminēt, ka ir notikši attiecīgie sabiedrības iesaistes pasākumi, norādot iesaistīto personu skaitu.

Sabiedrības iesaistes metodes un procedūras, stratēģijas izstrādes gaitas novērtējums

Šajā sadaļā autors apraksta procesus, kādā veidā un ar kādām metodēm ir notikusi sabiedrības iesaiste stratēģijas izstrādē, kādā veidā ir pieņemti lēmumi par vietējās attīstības stratēģijā iekļaujamajām vajadzībām un atbalstāmajām rīcībām.

Piemēram, lai organizētu stratēģijas izstrādi, tika izveidota darba grupa x cilvēku sastāvā, kas attiecīgi nodrošināja uzraudzības funkciju un izvērtēja iedzīvotāju un organizāciju sniegtos priekšlikumus. Iespējams, šo uzdevumu veica atbildīgā VRG pārvaldes institūcija regulāri rīkojot darba sanāksmes.

Apzinot iedzīvotāju un organizāciju vajadzības un iesaistot tos stratēģijas izstrādē, nepieciešams izmantot daudzveidīgas metodes, kas ir atbilstošas vietējām tradīcijām, līdzdalības kultūrai un var sniegt maksimālo efektu. Izvēloties iesaistes metodes, svarīgi atcerēties, ka sabiedrības iesaiste nav vienreizējs pasākums, kura rezultātā tikai tiek apzinātas vajadzības. Nepieciešams sabiedrībai sniegt arī atgriezenisko saiti par to, kā identificētās vajadzības ir iekļautas vietējās attīstības stratēģijā un kāds ir iedzīvotāju vērtējums par izstrādāto vietējās attīstības stratēģiju tās izstrādes noslēguma fāzē.

Lielu daļu informācijas, kas raksturo vietējo situāciju, vajadzības un nepieciešamās rīcības attīstības, ir iespējams gūt no atbilstošo pašvaldību attīstības programmām, VRG un citu organizāciju īstenotajiem pētījumiem teritorijā, tomēr, būtisks ir vietējās sabiedrības viedoklis, ko var iegūt, izmantojot:

- iedzīvotāju aptaujas (mutiskās aptaujas, rakstiskās aptaujas, elektroniskās aptaujas);
- mērķa grupu strukturētās un nestrukturētās intervijas;

- *fokusa grupu tikšanās u.c. metodes, kas strukturētā veidā var palīdzēt savākt nepieciešamo informāciju.*

Tomēr, ir jāparedz arī metodes, kas var rosināt iedzīvotāju aktīvāku iesaisti, kā arī diskusijas par identificētajām vajadzībām un iespējamajiem risinājumiem, piemēram, apkaimju darbnīcas, iedzīvotāju forumi, nākotnes modelēšanas spēles. Metožu izvēlē būtiski ir radīt iedzīvotājiem draudzīgu, atvērtu, iesaistošu un radošu vidi, kā arī organizēt procesus, kas palīdz iedzīvotājam aktīvi līdzdarboties līdz ar to arī uzņemties atbildību par darba rezultātu.

Lai panāktu plašāku sabiedrības līdzdalību, vēlams iesaistes pasākumus rīkot kopā ar VRG darbības teritorijā notiekošiem sabiedriskiem pasākumiem, kas piesaista daudz un dažādus iedzīvotājus, piemēram, tirdziņi, novadu dienas, kultūras un sporta pasākumi u.tml. Tāpat arī, īpaši, plašās VRG darbības teritorijās, ir jārūpējas, lai iesaistes pasākumi notiek visā darbības teritorijā un tiek rīkoti maksimāli tuvu iedzīvotājiem (vēlams ciemu, mazpilsētu, bet vismaz pagastu līmenī) un viņiem pieejamā laikā.

Sabiedrības iesaistes vēlamais efekts ir iedzīvotāju izpratne par vietējās attīstības stratēģiju, līdzatbildība (ownership) un gatavība iesaistīties stratēģijas īstenošanā.

P3 Stratēģisko projektu jeb programmu detalizēts apraksts (ja attiecināms)

Ja autors 3.5.apakšnodaļā ir identificējis stratēģiskos projektus jeb programmas, tad šajā pielikumā tiek sniegts šo projektu detalizēts apraksts, kas iekļauj sekojošas sadaļas.

Stratēģiskā projekta nepieciešamības pamatojums sasaistot to ar vietējās teritorijas vajadzību un
potneciāla analīzi:

Identificētā problēma un tās pamatojums:

Mērķis:

Uzdevumi:

Mērķgrupas:

Plānotās darbības:

Sagaidāmie rezultāti:

Sasaiste ar vietējās attīstības stratēģijas vīziju, mērķiem un rīcībām:

Ilgspēja:

P4 Stratēģijas apstiprināšanas un grozījumu veikšanas procedūra

Vietējās attīstības stratēģijas apstiprināšanas un grozījumu veikšanas procedūru nosaka atbilstošie plānošanas un normatīvie dokumenti:

Lauku attīstības programma 2014.-2020.gadam;

Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.gadam;

Ministru Kabineta noteikumi "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošanai"

Piemēram:

- *Vietējās attīstības stratēģiju apstiprina vietējās rīcības grupas padome;*
- *Vietējās rīcības grupas lēmums un stratēģija tiek iesniegta Lauku atbalsta dienestam, kas nodrošina Zemkopības ministrijas izveidotās vietējās attīstības stratēģiju atlases komitejas (turpmāk – komiteja) sekretariāta pienākumus;*
- *Lauku atbalsta dienests pārbauda vietējās attīstības stratēģijas atbilstību Ministru kabineta noteikumos minētajām prasībām, sagatavo novērtējumu un iesniedz komitejai;*
- *Komiteja izvērtē vietējās attīstības stratēģijas atbilstību Ministru kabineta noteikumos minētajām prasībām;*
- *VRG klātienē komitejai prezentā iesniegto vietējās attīstības stratēģiju;*
- *Komiteja pieņem lēmumu par atbalsta piešķiršanu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai četrus mēnešus laikā no stratēģijas iesniegšanas brīža Lauku atbalsta dienestā;*
- *Pēc komitejas lēmuma saņemšanas par atbalsta piešķiršanu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai VRG Lauku atbalsta dienestā iesniedz finansējuma sadales plānu (skat 5.sadaļu) par vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā atbalsta apmēra sadalījumu par vietējās attīstības stratēģijā noteiktiem mērķiem;*
- *VRG uzsāk vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu.*

Grozījumi vietējās attīstības stratēģijas rīcības plānā ir veicami atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. xxx "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai" un par tiem tiek informēts Lauku atbalsta dienests.

Lai aktualizētu, papildinātu vai veiktu grozījumus vietējās attīstības stratēģijā tiek veikta sekojoša procedūra:

Piemēram:

- *Grozījumus, papildinājumus vietējās attīstības stratēģijā apstiprina VRG padome;*
- *Iesniegums, kurā tiek pamatota grozījumu nepieciešamība, VRG lēmums un aktualizētā vietējās attīstības stratēģija tiek iesniegta Lauku atbalsta dienestam;*
- *Lauku atbalsta dienests informē komiteju rakstiskās procedūras veidā;*
- *Komiteja izvērtē vietējās attīstības stratēģijas atbilstību Ministru kabineta noteikumos minētajām prasībām;*
- *Komiteja pieņem lēmumu par izmaiņu apstiprināšanu vai nepieciešamību precizēt vietējās attīstības stratēģiju viena mēneša laikā no iesniegšanas brīža Lauku atbalsta dienestā;*
- *Lauku atbalsta dienests rakstiski informē VRG par komitejas lēmumu.*

P5 Projektu vērtēšanas, interešu konflikta novēršanas u.c. veidlapas un procedūru apraksti

Šajā pielikumā autors pievieno dokumentāciju, kas ir aktuāla vietējās attīstības stratēģijas īstenošanā, piemēram, projektu vērtēšanas procedūras un veidlapas, interešu konflikta novēršanas procedūras un veidlapas u.tml.

Te ir pieejami daži paraugi:

VRG padomes nolikums

Projektu konkursu izsludināšanas kārtība

Vietējās attīstības stratēģijas īstenošana notiek kārtās, kas ir noteiktas rīcības plānā, kā arī Rīcībai (-ām) X ir noteikta nepārtrauktā projektu pieņemšana, un Rīcība (s) x tiek īstenotas ar stratēģisko projektu jeb programmu pieeju.

Projektu konkursus VRG izsludina atbilstoši likumdošanā noteiktajai kārtībai:

- MK noteikumos noteiktā kārtība.

Informāciju par projektu konkursu VRG ievieto savā mājslapā, darbības teritorijā esošo pašvaldību mājas lapās, vietējos laikrakstos "xxx" un attiecīgo pašvaldību informatīvajos izdevumos.

Lai atbalstītu potenciālos projektu īstenošanos ar nepieciešamo informāciju, VRG rīko informācijas dienas katrā pagastā, kā arī informē par laiku un veidu, kur ir pieejamas klātienē konsultācijas projektu iesniegumu sagatavošanā.

Lai proaktīvi identificētu potenciālo projektu iesniedzēju ideju atbilstību vietējās attīstības stratēģijai un rezultātu rādītājiem, VRG rīko projektu ideju prezentācijas pasākumu.

Nepārtraukto projektu pieņemšanu VRG rīko atbilstoši likumdošanā noteiktajai kārtībai:

- MK noteikumos noteiktā kārtība.

Informācija par nepārtraukto projektu pieņemšanu tiek pievienota informatīvajiem paziņojumiem par projektu konkursu, ko VRG ievieto savā mājslapā, darbības teritorijā esošo pašvaldību mājas lapās, vietējos laikrakstos "xxx" un attiecīgo pašvaldību informatīvajos izdevumos.

Stratēģiskos projektus jeb programmas VRG izsludina atbilstoši likumdošanā noteiktajai kārtībai:

- MK noteikumos noteiktā kārtība.

Projektu konkursu vērtēšanas kārtība

Lai nodrošinātu projektu atbilstības vietējās attīstības stratēģijai objektīvu izvērtējumu, VRG izveido projektu vērtēšanas komisiju, kura darbojas atbilstoši VRG Padomē apstiprinātajam nolikumam.

Trīs nedēļu laikā pēc projektu iesniegumu iesniegšanas termiņa beigām projektu vērtēšanas komisija izvērtē projektu atbilstību vietējai attīstības stratēģijai un iesniedz argumentētu vērtējumu VRG Padomei.

Nedēļas laikā VRG Padome pieņem lēmumu par projektu atbilstību vietējās attīstības stratēģijai balsojot un lēmumu pieņemšanas laikā nodrošinot vismaz 51% balsu privātpersonām (vietējiem sociālajiem un ekonomiskajiem partneriem). Sēdes protokolā tiek norādītas personas, kas piedalījās lēmumu pieņemšanā un balsoja. Lēmumus var pieņemt arī rakstiskas procedūras veidā atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai.

Projektu vērtēšanas komisijas nolikums

Interesešu konflikta novēršanas kārtība

Lai nodrošinātu nediskriminējošu un pārredzamu projektu atlases procedūru un objektīvus kritērijus, kuros VRG izvairās no interesešu konflikta, tiek noteikta sekojoša kārtība:

VRG Padomes un projektu vērtēšanas komisijas pārstāvjiem nepieciešams paziņot, kādas organizācijas vai citas intereses viņi pārstāv, kuras varētu ietekmēt viņu objektivitāti lēmumu pieņemšanā. Lai to izdarītu, VRG izveido interesešu reģistru, kas tiek atjaunots pirm katras projektu iesniegumu vērtēšanas sēdes.

Lēmējinstīcijas vai vērtēšanas komisijas pārstāvim nav atļauts piedalīties projektu vērtēšanas komisijā un lēmuma pieņemšanā tajā vietējās attīstības stratēģijas rīcībā un tajā projektu pieņemšanas kārtā, kurā viņš pats vai viņa saistītās personas ir iesniegušas projektu iesniegumu. Par šiem gadījumiem attiecīgi tiek norādīts sēdes protokolā.

Pirms projektu vērtēšanas katrs lēmējinstīcijas un vērtēšanas komisijas pārstāvis aizpilda interesešu deklarācijas veidlapu:

Interesešu deklarācijas veidlapa

Šī ir informācija, kas tiek sniegta interesešu reģistram. Reģistrs tiek atjaunots pirms katras projektu iesniegumu izvērtēšanas sēdes, atbildīgajām personām parakstot interesešu deklarāciju.

Ja interesešu konflikts nepastāv, persona paraksta apliecinājumu „A”.

Gadījumā, ja pastāv interesešu konflikts, persona par to informē, parakstot sadaļu „B”.

Vārds, uzvārds:	
Organizācija, amats:	
Projektu konkurss, uz kuru attiecas finansējuma piešķiršana:	

A Apliecinu, ka man nav tādu apstākļu, kuru dēļ es, personīgu motīvu vadīts(-a), varētu būt ieinteresēts(-a) konkursa rezultātos par labu kādam pretendētā un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā.

Datums: _____

Paraksts: _____

B Informēju, ka man ir apstākļi, kuru dēļ es varētu nonākt interesešu konfliktā un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā:

_____

(papildus informācija par apstākļiem, kas veido interesešu konfliktu)

Datums: _____

Paraksts: _____

Projektu īstenošanas saturiskās uzraudzības un projektu īstenošanas virzības uzraudzības kārtība

Vietējās attīstības stratēģijā noteikto mērķu un sasniedzamo rezultātu izpildes, VRG darbības ikgadējās novērtēšanas kārtība